

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
18:38	18:52	18:58	18:48	18:41	18:57	18:52	19:00	18:59	18:41	כניסת שבת
19:58	19:57	19:57	19:58	19:56	19:58	19:59	19:57	19:58	19:56	יציאת שבת
20:31	20:35	20:33	20:31	20:34	20:32	20:35	20:33	20:33	20:34	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבתי דרשו

דף היומי: בבא בתרא צא - צו | משנ"ב: מתחילת סימן ר"ג עד ע"ד סימן רט"ז | מוסרי: שם עולם פרק ז' והנה כל זה כתבנו עד פרק י' קנין חכמה: ויאהב רעיו' עד וכיצד היא האהבה

יום המישי א אייר תשע"ז | פניני פרשת תזריע מצורע | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרו עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

ברצוני לספר על יהודי כבן 95 שכל פעם כשנודע לו שאני בביתי, הוא מגיע לדירה, מצביע עלי ואומר: "בשואה היו עוד הרבה יהודים כמוך, עם זקן ופאות והנאצים הכריחו אותם לשאת על בגדיהם את הטלאי הצהוב..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: על מי מוטלת ההאשמה העיקרית בדבר הטלאי הצהוב

היהודים, היה מעלה את חמתו של ההגמון. רבי יוחנן לוריא נקט אפוא בלשון סתמית, ואמר לכומר: "איני יודע, מאי למעבד (מה ביכולתי לעשות), הורמנא דמלכא הוא (ציווי המלך הוא). ואם היה אומר לי לשאת משקל גדול יותר הייתי צריך לעשות, ואמת הלכתא בלא טעם שאתם גוזרים עלינו כיצא בזה".

באותו רגע ננער הכומר ממקומו, ואמר להג"ר לוריא, שאם הוא אינו יודע על מה ולמה גוזרים הנוצרים גזרות כאלו על היהודים, הוא, הכומר, יגלה את אוזנו. תמצית דברי הכומר היה, שהקב"ה בחר את העם היהודי מכל אומה ולשון, וביקש להבדיל אותם מן העמים להיות לו לבדו, ולכן נתן להם מצוות תמידיות, כמו המילה, הציצית והמזוזה, שתהינה כסימן היכר ליהודי, שיהודי הוא.

וכל זה, המשיך הכומר, כדי שאם יפגוש גוי את היהודי ויתעניין בבגד הארבע כנפות עם הציצית, יענה היהודי שהקב"ה ציווה אותו על כך כדי שיזכור את כל מצוותיו. 'ומאז שהעם היהודי מתבייש בסימנים הללו, ולא עוד אלא שהוא מתהדר במלבוש האומות, גזר עליכם האלוקים 'להיות מסומן בסימני גנאי שאין בו טעם וסברא, אלא כמו הסימנים שמשמנים השוטים בלבושיהם, שידע לכל כי סכל הוא'. כך היו דברי הכומר לרבי יוחנן לוריא.

פניתי אל היהודי ההוא, שנכנס לדירתי, ואמרת לי שהתשובה לכל שאלותי כתובה, אפוא, שחור על גבי לבן בדבריו של הכומר, ועד שהוא בא אלינו עם שאלותיו הקנטרניות, מוטב היה ישיש אל ליבו שהאשמה העיקרית בדבר הטלאי הצהוב מוטלת לא על שומרי התורה, אלא דוקא על מי שהתרחק מן התורה, וגרם לגויים שיבדילו את עם ישראל מן העמים בצורה אחרת.

(מתוך הגדה של פסח 'חישוקי חמד')

"והבגד פי יהיה בו נגע צרעת" (ויקרא י"ג, מ"ז)

ברצוני לספר על יהודי כבן תשעים וחמש, שאימץ לו מנהג, והוא שכל פעם כשנודע לו שאני נמצא בביתי, הוא מגיע לדירה, פותח את הדלת, נכנס, מצביע עלי ואומר: "אתה יודע, בשואה היו עוד הרבה יהודים כמוך, עם זקן ופאות, שהיו לבושים גם הם בבגדים של יהודים חרדיים, והנאצים הכריחו אותם לשאת על בגדיהם את הטלאי הצהוב, ואחר כך שחטו אותם..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

ויש לו גם שאלות, עליהן הוא חוזר כל פעם מחדש: "מדוע דווקא ליהודים הדביקו את הטלאי שהביא לפרוד מוחלט בינם ובין הגויים?"

פעם אחת, כאשר נכנס שוב לביתי והגזים מעט בשאלותי, וחששתי שהדברים עלולים להשפיע על בני הבית, החלטתי להשיב לו, ליהודי המסכן ההוא.

פתחתי בפניו את הספר 'משיבת נפש', להגאון רבי יוחנן לוריא, מחכמי אשכנז שלפני חמש מאות שנים, המעיד על מאורע היסטורי שלא התפרסם דיו, והוא, שגם בתקופתו גזרה המלכות על כל היהודים לשאת על עצמם טלאי צהוב, ששם את היהודים ללעג ולקלס נוראיים, שכן בזמנו היה זה מלבוש של שוטים.

וכך כותב רבי יוחנן לוריא: "בדידי הוה עובדא, שההגמון בשטרסבורג ציווה עלינו לסמן בבגדינו בצבע צהוב כמנהג שיש מקומות באשכנז, ובא כומר אחד ואמר לי: 'יהודי, מה זה הסימן שיש לך בבגדיך בצבע צהוב, לאיזה עניין הוא מורה?' הרב לוריא כותב ב'משיבת נפש', שהתלבט מאוד מה להשיב לכומר ההוא, שכן אם היה מאשים את ההגמון שגזר כך על

"פגשתי את רבי אליהו-טוביה שפירא כאשר היה כבר כבן 90 שנה, והוא סיפר לי שבראדין היה יהודי שרצה להלשין על חברו בפני השלטונות, החפץ חיים רדף אחריו כמה קילומטרים והתחנן בפניו שלא ילשין, ולא עלתה בידו"

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א בסיפור מיוחד על אחת הסיבות שהביאו את הח"ח לחבר את ספרו ועל תפילה מיוחדת להינצל ממחלוקת

על פי רוב הסיבה להלשנות כאלה היתה ממש שטויות. תאוות ההלשנה בערה בו עד כדי כך, שהוא יצא לדרכו מראדין לוילנא. כדי להלשין באזני השלטונות (ראדין אינה רחוקה מאד מוילנא). החפץ חיים רדף אחריו כמה קילומטרים והתחנן בפניו שלא ילשין, ולא עלתה בידו, האיש סרב בכל תוקף להימנע מלהלשין.

כאשר הבין החפץ חיים שלא יוכל להשפיע עליו הפסיק את תחנוניו. אמנם, בסופו של דבר היהודי נרגע ולא הלשין על חברו, אבל מעשה זה היה אחד המקרים שהביאו את מרן לחבר את ספרו 'חפץ חיים'.

כך המציאות, שבכל הדורות היו אנשים לקויים בדברים שבין אדם לחברו יותר מאשר בדברים שבין אדם למקום, מכיוון שעניינים אלה אינם נראים איסורים חמורים כמו חילול שבת, אלא בסך הכל מריבות בהם בין איש לרעהו, לכן נכשלים בהם יותר. אך כתוב שעל עבירות שבין אדם לחברו נענשים יותר מאשר

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

על עברות שבין אדם למקום! עוד סיפר לי רבי אליהו-טוביה שפירא הנ"ל, כי רבה של ראדין נפטר בעקבות דום לב שלקה בו בהיותו בתוך בית הכנסת, וכנראה גם זה היה בסיבת מחלוקת שהתחוללה שם באותה תקופה וציערה אותו מאד."

יצוין, כי לפני המלחמה התנהלה בריסק מחלוקת בקשר לישיבה. היו כמה שעזבו או עלו לארץ הקודש לפני פרוץ המחלוקת, אבל מאלה שנשארו במקום, רק שניים לא התערבו במחלוקת כלל: רבי משה סולובייצ'יק ורבינו.

פעם אחת, כאשר הזכיר רבינו עובדה זו, אמר: "מי יודע מדוע רק שניים נותרו בחיים מכל אותם בחורים, שמא מחמת כך שלא התערבו במחלוקת..." (אמנם יש לציין כי בפעמים אחרות שבהן הזכיר רבינו את הסייעתא דשמיא הזו, שרק שניים נותרו בחיים, לא קישר בין הדברים).

(מתוך 'דבי אהרן ליב')

"זאת תהיה תורת המצוה" (ויקרא י"ד ב')
תפילה להינצל ממחלוקת

אשה אחת שאלה את רבינו איך עליה להתפלל להינצל מריב וממחלוקת. רבינו כתב לה נוסח בכתב ידו:

"יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוקי אבותינו שנייהר מלשון הרע, ממחלוקת ומשנאת חנם, ותיטע בליבנו ובלב כל עמך בית ישראל אהבה בין איש לרעהו, ויקיים בנו שנמצא הן ושכל טוב בעיני אלוהים ואדם."

אגב, תלמיד שאל פעם את אבינו לפשרו של הנוסח "שכל טוב". "וכי יש שכל לא טוב?" שאל.

השיב לו רבינו: "כמה שכל משקיעים הגנבים כדי לגנוב! וכי זה 'שכל טוב'? וכן כל כהאי גוונא."

נבלות וטרפות

פעם אמר רבינו ליהודי המעורב במחלוקת: "אם יספרו לך על אדם שאינו שומר תורה ומצוות שזכה לשוב בתשובה, תבין כי עניין 'התשובה' שלו, שכיון שאכל נבלות וטרפות וכדומה, היו עמו 'כסמים' שעליו

להיפטר מהם ולשוב. אבל אתה, שלא אכלת טריפות - על מה יש לך לשוב? אבל דע, שגם לך יש נבלות וטרפות שאתה אוכל, ומה הן? שנאת חנם, מחלוקת ועוד בבין אדם לחברו. ומחלוקת אינה דוקא מחוץ לבית, אלא גם בתוך הבית או במוסד פנימי!"

שנאת חנם

פעם אמר רבינו: "מסתמא גם כמה מהאנשים במחלוקת קמצא ובר קמצא היו אנשים רגילים, אבל כאשר יש שנאה הכל כשר בעיני האדם..."

והמשיך: "אחד מראשוני התלמידים בישיבת ראדין היה רבי אליהו-טוביה שפירא. כאשר הוא הגיע ללמוד בישיבה, עדיין לא היו בה עשרים בחורים. אני פגשתי אותו כאשר היה כבר כבן תשעים שנה, והוא סיפר לי שבראדין התגורר יהודי, שרצה להלשין על חברו בפני השלטונות, שהלא בזמניהם היה על הצעירים להתגייס לצבא הרוסי - אשר כמעט בלתי אפשרי היה לחיל יהודי לחיות בו - וכל אחד עשה השתדלויות שונות כדי להיפטר מהצבא. אותו אחד ביקש להלשין על חברו שהשתמט מן הגיוס, ויש לציין כי

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

<<< צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il >>>

"יש לי פשט בסטייפלר, מדוע אינו נזקק למכשיר שמיעה, הלא 'לקריאת התורה' יש לו מי שיצעק את קריאת התורה לתוך אוזניו, לדבר עם אנשים אינו רוצה, מי שזקוק לעצתו וברכתו כותב לו את בקשתו על גבי פתק, ודי בכך..."

מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א על ה'קהילות יעקב'

"יָאֵם יִרְאֶה הַהֶן" (ויקרא י"ג, כ"ו)

בהזדמנות מיוחדת אמר רבינו: "יש לי שלושה ויכוחים עם הסטייפלר! בשניים אני מבין את שיטתו, אם כי אני סבור אחרת, ואילו בשלישי איני יורד לסוף דעתו".

"הסטייפלר, כבד שמיעה, חירש לגמרי באזנו אחת, ובאוזנו השנייה הוא בקושי שומע. נוסף על כך, כמעט ואינו רואה בעיניו. כדי ללמוד הוא צריך לקרב את עיניו לגמרא עצמה. כמו כן, שרוי הוא בבני ברק, עיר שהחום וההבל רבים בה, והוא עצמו יושב ולומד בחדר שכמעט ואין האוויר נכנס לתוכו. הסטייפלר רוצה להתרחק מן העולם הזה ולא ליהנות ממנו מאומה, משום כך הוא אינו משתמש במכשיר שמיעה, אינו קונה לעצמו משקפיים, ומסרב להתקין מאורר או מזגן בחדרו.

אני איני סבור כך. לדעתי, אם אפשר ללמוד יותר טוב בעזרת מכשיר שמיעה ומשקפיים, אין צורך להימנע מהם. כמו כן, אם אפשר להתרכז טוב יותר בלימוד התורה כשיש בחדר מזגן, הרי שאין לסרב להתקין אותו. לדעתי, כל דבר בעולם הזה, שיכול לעזור ללימוד התורה, אפשר להשתמש בו, שהרי זו תכליתו ולשם כך הוא נוצר, ואילו הסטייפלר סבור שיש להתרחק כליל מכל שייכות עם ענייני העולם הזה".

המשיך רבינו בדבריו: "יש לי פשט בסטייפלר מדוע אינו נזקק למכשיר שמיעה, שהרי לשם מה זקוק הוא לחוש השמיעה? הלא 'לקריאת התורה' יש לו מי שיצעק את קריאת התורה לתוך אוזניו, לדבר עם אנשים אינו רוצה, מי שזקוק לעצתו וברכתו כותב לו את בקשתו על גבי פתק, ודי בכך.

הסיבה שאינו מתקין מאורר או מזגן בביתו היא, משום שבשבת אין מספיק כוח חשמלי בגנרטור של שבת כדי להפעיל גם מזגן, ואינו רוצה מדין עונג שבת שבים חול יהיה לו יותר נוח מבשבת. אולם בעניין כובד הראייה, איני יורד לסוף דעתו הגדולה. הלא אם ירכיב משקפיים יוכל באמצעותם ללמוד בצורה נוחה יותר".

אנו, אנשים קטנים השקועים בעולם הזה ונהנים ממנו לשם הנאה, אין לנו אלא לעמוד ולהתבונן בשלושת ה"ויכוחים" הללו, כאדם העומד בשיפולו של מגדל ענק ומרים ראשו כלפי מעלה, וככל שמביט ומסתכל, ככל שמרים ראשו כלפי מעלה, כך קולט שהוא עדיין רחוק מלקבל "מושגים" במהותו ובגודלו של המגדל.

מחבר שגדול עשרות מונים מחיבוריו

כיוון שעסקנו במרן בעל ה'קהילות יעקב' זיע"א, איננו יכולים להמנע מלהציג מספר סיפורים מגודל ההערכה וההערצה שרחש רבינו כלפי מחותנו מרן הסטייפלר זיע"א.

עיקר ידוע הוא בעולם הישיבות, שישנם מרבתינו האחרונים שכתבו ספרים, ומידת גדלותם וגאונותם משתקפת מספריהם באופן מדויק. אם תרצה למדוד את גודלו של המחבר לך אצל ספריו ומשם תכיר את אישיותו הגדולה, משום שכשהעלה המחבר את חידושו על הנייר, העתיק כביכול את מציאותו על גבי הנייר, וכל הלומד את דבריו הרי הוא כמו רואה לפניו את דמות דיוקנו הרוחנית של המחבר.

לעומת זאת ישנם ספרים הגדולים ממידת מחבריהם. הא כיצד? המחבר, שהיה קטן ממידת ספרו, התאמץ למעלה מכוחותיו עד שהוציא מתחת ידיו יצירה מופלאה וגדולה, אולם אותה יצירה אינה מגלמת את מהותו של המחבר, שבמציאות הוא קטן מן הדמות המשתקפת מספרו.

ברם, ישנם מחברים שמידת גדלותם וגאונותם בלתי נתפסת. אותם מחברים אף חיברו ספרים, אולם היתה להם סיבה מסוימת או מטרה מסוימת שבעבורה חיברו את הספר. לרוב כתבוהו למען זיכוי הרבים, ולכן לא כתבו את כל אשר בלבם, הם צמצמו בדבריהם וכתבו באופן שהוא פחות בהרבה מדרגתם האמיתית. ישנם הטועים וחושבים שגדלותם של מחברים אלו היא זו המשתקפת מתוך ספריהם, ושזהו גבול גדלותם וגאונותם, עד שאינם יודעים שהמחבר גדול עשרת מונים מספרו.

כך אמר רבינו פעמים רבות, כששוחח אודות גדלותו של מרן הסטייפלר: "העולם טועה בו, בסטייפלר. סבורים הם שעיקר גדלותו של הסטייפלר הנה הגדלות הנגלית בסדרת ספריו 'קהילות יעקב', ולא היא. הסטייפלר היה גדול עשרות מונים מן ה'קהילות יעקב', שהרי, כשכתב הסטייפלר את ספריו, צמצם את גאונותו ואת גדלותו העצומה, והעלה על הכתב רק את אשר יכול לזכות ולהאיר עיני בני הישיבות, אולם כשאני דנתי עמו רבות בסוגיות שונות ובעניינים רבים, הייתי יוצא באופן קבוע עם כאבי ראש מרוב ריכוז... כזו גאונות!!!"

מי שלמד אי פעם סימן שלם מן הספר "קהילות יעקב" והתפעל עד בלי די מגדלותו ומגאונותו של המחבר, ידע נאמנה שלא נתגלה לו אפילו שמשך מבבואת המחבר, שהיה גדול עשרת מונים מחיבורו. ידוע בעולם הישיבות אותו מעשה במחבר גאון וגדול מופלג בתורה, שנכנס אל מעונו של מרן הסטייפלר וספרו הגאוני בידו. הספר היה מורכב ממערכות חידושים גאוניים ועמוקים שלא כל מוחא סביל דא!

גער מרן הסטייפלר באותו גאון מופלג בתורה ואמר: "למי אתה כותב את הספר הזה? למי אתה מיעד אותו? הלאו מי שנמצא בדרגה כזאת שיכול ללמוד בספרך, מסוגל לחדש מערכות כאלו בעצמו. למי, אם כן, אתה מחבר את ספרך? כשכתבתי את סדרת ספרי 'קהילות יעקב' השתדלתי לכתוב אותו באופן שיהא מובן ללומדים, כמה טרחות ויגיעות טרחתי והתייגעתי בכל מילה ומילה שאני מעלה על הכתב, שתהא כתובה באופן קל ושוטף, שתהא מובנת ללומדים ושלא יצטרכו לטרוח ולהשקיע מזמנם בהבנת דבריי". מרן הסטייפלר היה גדול עשרות מונים מן הדמות הנשגבה המשתקפת בסדרת ספריו "קהילות יעקב", עד שסבר רבינו שעולה הוא בגדלותו על כל גדולי דורו.

"שחלק מחכמתו ליראיו..."

אחד ממקורבי רבינו שאלו בהזדמנות מיוחדת: "על מי מגדולי הדור אפשר לברך את ברכת 'שחלק מחכמתו ליראיו'?"
נענה רבינו מיידית: "על הסטייפלר ועל רבי משה פיינשטיין!"
(מתוך 'גדולה שמושה')

כשחלפו שלושה ימים ולא חזר, התחילה אשתו של הרב לדאוג לשלומן. אחרי בירורים נודע לה שהמטוס הצבאי בו עמד בעלה לחזור מפאריס התרסק באויר, וכל נוסעיו ניספו. האישה המבוהלת התקשרה מיד בטלפון אל רבינו

רבי אהרן קוטלר זיע"א, בדוגמא של אמונה מוצקה, ועל ברכה מיוחדת שנתן לראש המאפייה האיטלקי

שוב אל מעונו. והנה בדיוק באותה שעה הוא הסתגר בחדרו, וביש שלא יטרידוהו עכשיו בשום אופן, זולת אם מדובר בענין שיש בו פיקוח נפשות. אולם האישה הבהירה בטלפון, שיש לה למסור משהו דחוף ביותר, והיא מוכרחה לשוחח עמו ללא דיחוי. אפס כשנטל לידיו את האפרכסת ושמע מפייה את הבשורה, הגיב על אתר תגובה אופיינית, כבעין תרעומת: "וכי לשם כך חייבים היו להפריע לי בשעה זו, הלא ידעתי מעצמי... הרי אמרתי לה מכבר ש"שלוחי מצוה אינם ניזוקין"..."

הדבר היה כל כך פשוט בעיניו. אם חז"ל אמרו, הרי זה מציאות, לא יתכן בכלל אחרת.

יבוא הנס מכל מקום

והרי עובדה נוספת: באמצע ימי המלחמה נודע לרבינו על קבוצה של בני תורה שנתקעו באיטליה הפאשיסטית, אז בת בריתם של הרוצחים הגרמנים ימ"ש, ואורבת להם סכנת חיים. נאמר לו שאנשי ה"מאפייה" באמריקה, מהם ילידי איטליה, יהיו מסוגלים בעזרת "קשריהם" לסייע בחילוץ. מיד הביע את רצונו, בגלל פיקוח נפשות, לשוחח עם ראש ה"מאפייה" ולשחדו בממון כדי שיפעל להצלתם. בעזרת מתווכים סודרה לו פגישה עם האיש במקום חשאי. הוא הלך לשם בליווי מתרגם וצרוו הכסף במתחתו.

כיון שראה את קלסתרן, ונתקיים הכתוב (דברים כח, י) "וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך", הכריז הגוי כאיש נדהם, שאין צורך כלל בשיחה ובתרגומה, ובלבד שיגידו לו במשפט קצר: מה הביא את האיש הקדוש הזה אליו, מה בקשתו- ויעשנה! מיד עמד המתרגם שנלווה אליו, ויספר לפניו בשפת- לועז, ובמילים נוגעות ללב, את כל פרשת בחורי הישיבה הלכודים באיטליה. כשסיים דבריו, קם הגוי והבטיח לרבינו, כי עד סוף השבוע יוצאו בחורי הישיבה מתחומי איטליה- על אחריותו.

וסרב אותו גוי, ראש ה"מאפייה", לקבל מידיו כסף כלשהו. עם זאת ביקש בכל הרצינות, שבמקום הכסף יאציל לו ברכה. היה רבינו חוכך מאד בדעתו, כיצד יאציל ברכה לליסטים שכמותו? אולם עד ארגיעה, נצנץ במוחו רעיון מבריק ויברכהו ש... יזכה למות על מיטתו (ולא יהרג על ידי מישהו). ויהי הדבר לפלא- הברכה אכן התקיימה.

(מתוך 'אש התורה')

"ולא ימתנו" (ויקרא ט"ו ל"א)

כדוגמא חיה, באיזו נחישות פעל והפעיל רבינו גם את זולתו, ועד היכן הרחיק לכת בפעולותיו, תשמשנה עבורנו שתי העובדות הבאות, המעידות גם כן על האמונה המוצקה שנכפשו, ועל רגש האחריות והערבות האישית שמילא את לבבו.

העובדה הראשונה: היה מעשה, תוך כדי פעילותו בענייני הצלה, שנזקק יום אחד להתערבותו המהירה של דיפלומט נכרי מסוים, המתגורר בצרפת, לטובת הענין היהודי. והנה נודע לו שרב אחד בשם רוזנברג, היושב בשיקאגו, מיווד אישית עם אותו דיפלומט ויש לו

השפעה עליו. מיד נסע בדחיפות לשיקאגו, ותיקף כשנכנס לביתו של הרב דיבר אליו נמרצות כמפקד בצבא: "יש פה ענין של פיקוח נפש... עזרתכם נחוצה... אין פנאי אף לשהות קלה... יזדרז איפוא מר, לצאת עכשיו לדרכו למשך שלושה ימים... כבר סודר

רבי אהרן קוטלר זיע"א

עבורכם מקום במטוס צבאי... המונית שתסיעכם לנמל התעופה עומדת כבר בחוץ... יקח נא עמו את הטלית ותפילין, ויפרד מבני ביתו, בל יתמהמה..."

ולא זז מן המקום עד שרב זה יצא למלא את שליחותו. כשחלפו שלושה ימים ולא חזר, התחילה אשתו של הרב לדאוג לשלומן. אחרי בירורים והאזנה לרדיו, נודע לה שהמטוס הצבאי בו עמד בעלה לחזור מפאריס התרסק באויר, וכל נוסעיו ניספו. האישה המבוהלת התקשרה מיד בטלפון אל רבינו, ובקול בוכים סיפרה לו את מה ששמעה. אך הוא השיבה בנחישות: "אינני מאמין בשום פנים שקרהו אסון, חלילה, הרי (פסחים ח' ע"ב) 'שלוחי מצוה אינם ניזוקין לא בהליכתם ולא בחזרתם'..."

מאוחר יותר התקשר אותו רב עצמו מפאריס אל זוגתו, בישר לה שהוא חי וקיים, וסיפר כי בגלל שחיפש "מנין" לתפילת מנחה, הוא איחר את המטוס בו עמד לשוב. כך ניצל בנס מן האסון. עכשיו, ביקשה האישה לבשר טוב את רבינו, שבעלה חי, וצללה

אמר הרבי: "מזה זמן רב מצפה אני לאדם שמפליג לאמריקה. התוכל למלא שליחות עבורי? תמסור פריסת שלום ממני צו דער אמריקאנער גא-ט" (לאלוקים האמריקאי!). תמה האיש ונחרד: "וכי יש באמריקה אלוהים אחרים חלילה, והלא ה' מלוא כל הארץ כבודו!?"

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על החיים שניצלן, על הדגים ועוד..

"אם כן", שאל הרבי, מה לך להרחיק נדוד? האלוקים שיפרנסך שם אינו יכול לפרנסך כאן!?" נכנסו הדברים בליבו, וביטל את ההפלגה המיועדת באניה "טיטאניק", שטבעה בהפלגת הבכורה! ולסיום, הן ידוע שהקדוש ברוך הוא הסתכל באורייתא וברא עלמא (זהו ח"א ה, א, ח"ב קסא, א), ואלמלא נתנה תורה היינו מבינים ציווייה מהתבוננות בברואים (עירובין ק ע"ב). בספר הברית (חלק א מאמר יד פרק ח) כתב, שכשם שיש ללמוד מהנמלה חריצות, "לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכם" (משלי ג, ו) כך יש לנוד לה על עודף חריצותה, שאמרו במדרש (דברים רבה ה, ב) שאינה חיה אלא אישה חודשים, וכל מאכלה חיטה ומחצה, ומעשה היה, ומצאו בבור שלה שלוש מאות כור - איזה שגעון כפיית! כמה "חיטה ומחצה" אפשר לזרוע באמה מרובעת? ודאי לאלף שנות חיי נמלה!

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

בבית סאה, חמישים אמה על חמישים אמה, אלפים וחמש מאות אמות מרובעות. לשתים וחצי מליון שנות נמלה. בבית כור, שלוש סאין, שבעים וחמש אלף אמות מרובעות. שבעים וחמש מליון שנות חיים. בשלוש מאות כור תשעת אלפים סאין, עשרים ושתים וחצי מליון אמות מרובעות, עשרים ושתים וחצי מיליארד שנות חיי נמלה. נו, באמת, למה נטע בה השם יתברך כזו אובססיה, כזו קדחתנות? הראיתם מימכם נמלה נחה, נופשת מנמנת, מתרגעת? כדי שתהיה לנו לבבואה, לראי, האיך רוב בני האדם כמוהו! ולאידך גיסא - ראיתי מובא בספרים ונרעשתי. נער הייתי, ולא נחה דעתי עד שהלכתי למוכר הדגים ושאלתי. ואישר, אמת נכון הדבר: מאכלו של הדג, דגיגים קטנים ממנו: "דגים שבים, כל הגדול מחברו בולע את חברו" (עבודה זרה ע"ד א), כשהדג עולה ברשת ופותחים את בטנו, היא מלאה דגיגים. והנה, הפלא ופלא. הדעת היה נותנת, שהדג הגדול רעב, ורודף אחר להקת הדגיגים, בגיחה אחת משיגם ובולעם מאחריהם - ולא כן הוא. כשסתכלים רואים, שכל הדגיגים ראשם אל זנב הדג. הוא אומר, משייט היה לדרכו, וטרפו נכנס מאליו לפיו! יתר על כן, הרבי מאוסטרובצא זצ"ל ציין, שלא זו בלבד שהדג אינו צריך לרדוף אחר טורפו, אלא שאם היה רודף אחריו ומשיגו מאחרי, היו זנבו וסנפיריו דוקרים את גרונו ומנקבים את ושוטו, וממיתים אותו. אבל כשנכנס מאליו ללועו מתקפלים סנפיריו וזנבו, ומחליק לקרבו! "להודיענו, כי הגזרה אמת והחריצות שקר" (רמב"ן בראשית לז, טו), זולת החריצות בתורה, במצוות ובעבודת ה'! (מתוך 'מקרבן לתורה' - הגדה של פסח)

"וְרָאָה הַפְּהוּ אֶת הַנֶּגַע" (ויקרא י"ג, ל')

כמה נפלא הסיפור במדרש (תנחומא תזריע ו): מעשה בכהן אחד שהיה רואה את הנגעים, מטה ידו, ובקש לצאת לחוץ לארץ. קרא לאשתו ואמר לה: "בני אדם רגילים לבוא אצלי שאראה את הנגעים, וקשה לי לצאת מעליהם. אלא בואי, ואלמדך לראות את הנגעים. כל שיער ושיער ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שהוא שותה ממנו. יבש המעין, מתייבש השיער ולוקה".

אמרה לו אשתו: "ישמעו אוזניך מה פיק מדבר! ומה אם כל שיער ושיער ברא לו הקדוש ברוך הוא מעין בפני עצמו שיהא שותה ממנו - אתה, שאתה בן אדם, וכמה שערות יש בך, ובניך מתפרנסים על ידך, לא כל שכן שיזמן לך הקב"ה פרנסה!" לפיכך לא הניחה אותו לצאת לחוץ לארץ.

מרעיש למתבונן: לפיכך לא הניחה אותו! אנו, אילו היינו שומעים כזו דרשה, היינו מפטירים: 'נו, ודאי, לא רצתה להישאר עגונה, אלמנה חיה, ועוד מטופלת בילדים, לכן דיברה גבוהה גבוהה: אך לא, המדרש מעיד בה ש"לפיכך", רק משום אמונתה האיתנה, "לא הניחה אותו לצאת!"

ונספר - יהודי פגש בהגאון רבי שמואל הלפרין זצ"ל. כשנודע לו שהוא נמנה על חסידי הגאון הקדוש רבי ישראל מטשורטקוב זצ"ל, אמר לו: "רבי הציל את חיי!" "הכיצד?" התעניין רבי שמואל.

פתח וסיפר, שכשהתגורר בווינה היתה פרנסתו דחוקה. החליט להגר לארצות הברית. אמנם הכל מודים שהרוחניות בה בשפל המדרגה, אבל בגשמיות אפשר להעפיל בה למרום הפסגה. הסדיר עניין האשרה ורכש כרטיסי הפלגה. יעצו לו: בווינה מתגורר איש אלוקים קדוש הרבי מטשורטקוב, ראוי שיטול ממנו ברכת פרידה ואיחולי הצלחה, ומאן לשמוע, מה לו ולחסידיים ולרבותיהם. אבל הפצירו, והלך. בא לפני הרבי, וסיפר.

שמח הרבי לשמוע, ואמר: "מזה זמן רב מצפה אני לאדם שמפליג לאמריקה. התוכל למלא שליחות עבורי? בכך תהיה גם שליח מצוה, ולא תיזק בדרך!"

מובן שהסכים, אם רק יוכל -

"תמסור פריסת שלום ממני צו דער אמריקאנער גא-ט", (לאלוקים האמריקאי!)

תמה ונחרד: "וכי יש באמריקה אלוהים אחרים חלילה, והלא ה' מלוא כל הארץ כבודו!"

"האמנם!?", תמה הרבי, "הבאמת הוא אותו אלוקים, פה ושם!?" "ודאי!" השיב בבטחה.

איזו סגולה גילה לנו הגה"צ ר' שלום שבדרון, כדי שלא נשכח לספור ספירת העומר?

הרב בנימין גולד

"וספרתם לכם ממחרת השבת"

וספרתם לכם! סופרים יום אחד לעומר, יום שני לעומר, עד שמגיעים ובאים לארבעים ותשעה ימים שבע שבתות! מהי כוונת הספירה ועניינה?

מבאר הגה"צ ר' שלום שבדרון, שזו הדרך להגיע לקבלת התורה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה' בחג השבועות, בשביל להגיע לקבלת התורה יש להכין עצמנו, והביא ששמע פעם מרבי אליהו לופיאן ז"ל, שדייק למה אנו קוראים לחג השבועות בשם זה והלא עיקרו של החג הוא קבלת התורה, וא"כ לכאורה נאה יותר להעניק לחג שמות אחרים חג קבלת התורה, חג העצרת, ומדוע נקבע השם חג השבועות? אמר רבי אליהו, לידע ולהודיע שאין אפשרות לקבל את התורה ללא הכנה! אם אתה רוצה לקבל את התורה תתכונן תספור לך שבעה שבועות! תמנה שבע שבתות תמימות עד שתגיע לקבלת התורה!

...

וממשיך הגה"צ ר' שלום לגלות לנו סגולה גדולה שלא נשכח שום יום מהספירה. וזה אם אנחנו נבין לנכון את כוונת הספירה שהיא הכנה לדבר הגדול של קבלת התורה, וכך דרש ר' שלום:

'וספרתם לכם ממחרת השבת'... אי.. רבונו של עולם... מגיע יהודי לבית הכנסת ביום העשירי של ספירת העומר ומבקש מהיושב לצידו 'אולי תוציא אותי בברכה על העומר?! מה יש? אתמול שכחתי לספור! למה? כי התפללתי ביחידות ושכחתי! מדוע התפללת ביחידות? לא היה לי פנאי לכך!

אבוי! אבל תשמעו... הוא רכש כרטיס הגרלה, קנה במפעל הפיס, מדוע כי פלוני אמר לו שיש לו גימטריה בה הוא יודע איזה מספר יזכה בהגרלה, הוא קנה את הכרטיס במספר יופי שביופי, וזדאי יזכה, שמע לרוח הקודש ורכש כרטיס, הוא שב הביתה וסיפר לאשתו, ברור ברור נזכה בפיס מאה אלף דולר!

ישבו הוא ואשתו ודנו בכובד ראש ובדמיון פורה מה ישו בכסף? בחמישים אלף נקנה טקסי אדום! ובחמישים האחרים טקסי לבן! אני אסע באדום ואת בטקסי לבן, אני אעשן סיגריה ואעשה מהחלון 'גוד ביי' לכל העוברים ושבים, וכך הם הפליגו בדמיונותיהם על היום הגדול...

הם מתחילים יחד לספור את הימים, מדי בוקר הוא קם ואומר עוד עשרים וחמש יום ההגרלה הגדולה, עוד עשרים וארבע יום ההגרלה, וכך יום יום עד יום הפיס הגדול! והם לא שכחו לספור אף לא יום אחד!

מדוע? למה הם לא שכחו לספור מתי יזכו בפיס? כי הם ספרו בשביל דבר היקר להם! זו הכוונה 'וספרתם לכם' בשבילכם, כמו שהגמרא אומרת במסכת ביצה, 'לכם' היינו לכל צרכיכם תספרו את העומר, כאילו אתם סופרים לקראת דבר השייך לכם ממש, לשם מה סופרים את העומר כדי להגיע לחג השבועות לדבר הגדול והיקר ביותר לאדם - קבלת התורה! אם כל אחד ירגיש 'וספרתם לכם' שזו ספירה בשביל דבר השייך לו אישית, הרי שהוא לא ישכח לספור שום יום מימי הספירה. יש הסופר לעצמו בעוד ארבעים ותשע יום יש לי תור לבית משפט אך יש אחר שסופר בעוד ארבעים ותשע ימים אקבל את

הזכיה במפעל הפיס. ההבדל ביניהם רב, הוא סופר והוא מונה וסופר רק תביטו על פניהם ותבינו את ההבדל שמים וארץ לכן אומרת התורה וספרתם לכם תספרו את ספירת העומר לכם שהספירה תהיה לדבר השייך לכם, קרוב לליבכם. וכפי שדרשו בגמרא בדיני יום טוב לכם לכל צרכיכם תספרו את הימים, לכם בשבילכם תחושו שהמטרה היא להגיע לאושר הכי גדול...

שיעורים מידע עדכונים 24

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2613337

"נו, עוד פקק... אמרו לעצמם, אך כשרכבי ההצלה פילסו להם את הדרך תוך כדי יללות וסירנות, הבינו הנוסעים את סיבת הפקק.

"האם עשית משהו מיוחד בזמן שחייכת בפקק?" שאלתי אותה, והיא השיבה לי: "האמת שברגע הראשון לא ידעתי מה לעשות מרוב הלב ותדהמה, אך מיד תפסתי את אומנות אבותינו, והתחלתי לומר תהילים"

הרב אברהם פוקס

"יִטְמָא טַמָא יְקָרָא" (י"ג מ"ה)

בדיני מצורע, אומרת התורה בפרשתנו, שבגדיו של המצורע יהיו פרומים, שער ראשו מגודל "ועל שפם יעטה" ובנוסף לאלו, "טמא טמא יקרא".

בטעם הדבר של "טמא טמא יקרא", מפרש רש"י על פי המדרש והגמרא במועד קטן - "כדי שיפרשו ממנו", ובגמרא במועד, הוסיפו ללמוד דרשה מכפל המילים "טמא טמא": צריך להודיע צערו לרבים, ורבים מבקשין עליו רחמים.

בגמרא נלמד מפסוק זה דין נוסף: אילן שמשיר פירותיו - צובעו בצבע אדום כדי שעוברי אורח ישימו לב לאילן זה ויתפללו עליו שפירותיו יגדלו כראוי.

בתקופת גלותה של ישיבת מיר, כאשר העיר שנחאי היפנית היתה להם למפלט, ממלחמת העולם השנייה וממאורעות השואה הנוראים, מסר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שיחה לתלמידי הישיבה.

המשגיח הקשה על גמרא זו: וכי מה יש להשוות את צער העץ לצערו של המצורע, שיש לו מין מחלה משונה, וגם צריך להיות מורחק מביתו וממשפחתו, ואף בעל לב אכזר יתמלא עליו רחמים ובודאי שיבקש ויתפלל עליו? הרי באילן מאי כולי האי בצערו שחסר לו פירות?

אלא, אמר המשגיח זצ"ל, רואים מכאן יסוד גדול בכוחות הנפש של האדם, שמי שמרגיש בצער גדול של חברו ירגיש גם בצער קטן שלו, ומי שאינו מרגיש בצער קטן לא ירגיש גם בצער גדול, וכן בכל דבר.

מספרת הגמרא על אחד שניגב ידיו בבגדו של חברו, וכך נודע שהוא הגנב של חפץ יקר שנעלם. רואים אנו עד היכן דורשים מהאדם שישתתף בצערו של חברו, ובימים אלו, אמר המשגיח, שאנו שומעים בשורות איוב נוראות על מצב כלל ישראל, שרחמנא ליצלן נמצאים בידי תליין וחיייהם אינם חיים, ומאות אלפים מובלים לגיא ההריגה, מי יוכל לשער את גודל החוב שעלינו, ומה שהיו דורשים מאיתנו חז"ל.

רואים אנו מכאן את חשיבות ענין התפילה על אחרים, עד כדי שהתורה מביאה דין זה יחד עם שאר פרטי דיני המצורע.

מחקרים רבים נעשו ברחבי העולם על ידי פרופסורים בעלי שם, בנושא מוות קליני. על פי סקר ענק של מכון "גאלופ" בארה"ב, כשמונה מליון אמריקנים שבו לחיים לאחר שמתו מוות קליני בעולם כולו מוערך מספר האנשים אשר שבו לחיים לאחר מוות קליני בלא פחות משלושים מליון איש. וכבר מצינו בירושלמי במסכת מועד קטן (פ"ג ה"ה) שבשלושה ימים לאחר פטירתו של האדם, נפשו מרחפת על גופו בתקוה שתחזור אליו, וכיון שהיא רואה שמשנתנה זיו פניו עוזבת אותו והולכת לה.

כתב הגר"א בפירושו לנביא יונה על הפסוק: "ויהי יונה במעי הדגה שלושה ימים ושלושה לילות", כי כל ג' ימים הראשונים רוצה הנשמה לירד בתוך הגוף, שוכנת עליו תמיד, ואח"כ כיון שרואה שנשתנה, שבקא ליה.

לפני זמן מה, נעצרו הנוסעים בכביש מספר 1 לירושלים בפקק,

"נו, עוד פקק... אמרו לעצמם, אך כשרכבי ההצלה פילסו להם את הדרך תוך כדי יללות וסירנות, הבינו הנוסעים את סיבת הפקק. תאונת דרכים", שחו בינם לבין עצמם.

במקום התאונה ההמולה היתה רבה, כוחות ההצלה מנסים להגיע אל הנפגעים, ובינתיים נמצאת באחד הרכבים אשה שנפגעה קשה. "הרגשתי", מספרת אותה נפגעת לאחר החלמתה, "איך שאני מתנתקת מגופי ומתחילה לעלות כלפי מעלה, והנה אני רואה את התאונה מלמעלה, את הרכבים המעוכים, את כוחות ההצלה ואת הפקק הגדול. לפתע פתאום אני מפסיקה לעלות כלפי מעלה, ומתחילה לרדת בחזרה למטה לכיוון גופי, ורגע לפני שאני חוזרת לגופי ומאבדת את הכרתי, אני רואה את לוחית הרישוי של אחת המכוניות בפקק בבירור כה רב, עד כדי כך שגם לאחר שאני מתעוררת אני זוכרת את המספר בעל פה.

לאחר שהתעוררתי והתאוששתי קצת, הרגשתי שאני חייבת לדעת למה הראו לי משמים דווקא את הרכב הזה. כיון שזכרתי את מספרו ניסיתי לברר מי הבעלים, והצלחתי להגיע לבעלת הרכב שנהגה בו. מיהרתי ליצור עמה קשר טלפוני.

"זכורים לך פרטים על תאונת דרכים שארעה בדרך לירושלים לפני כמה ימים?" שאלתי אותה. "בוודאי שאני זוכרת!" השיבה לי, היו אלו כמה מכוניות שנסעו ממש לפני, ואני עדיין מזועזעת מן המראות.

"האם עשית משהו מיוחד בזמן שחייכת בפקק?" שאלתי אותה, והיא השיבה לי: "האמת שברגע הראשון לא ידעתי מה לעשות מרוב הלב ותדהמה, אך מיד תפסתי את אומנות אבותינו, והתחלתי לומר תהילים בכוח רבה לרפואת הנפגעים, תוך כדי שאני רואה את כוחות ההצלה שמגיעים ומטפלים בנפגעים".

מיד הבנתי את אשר התרחש ואמרתי לה: "את היית המלאך שהתפלל עלי והחזיר אותי לעולם הזה רגע לפני שהתנתקתי ממנו לגמרי!"

כוחה של תפילת אדם על חברו!

הספורנו על הפסוק "וראהו הכהן" אומר: גזרת הכתוב שלא תהיה טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן' כי שפתי כהן ישמרו דעת' (מלאכי ב, ז), ויורו למנוגע לפשפש במעשיו ויתפלל על עצמו ויתפלל גם הכהן עליו.

מלמד אותנו הספורנו, שיש לכהן אחריות לא רק על הפסק שלו, אם הוא טהור או טמא, אלא צריך בנוסף להתפלל עליו שירפא מצרעתו.

האדמו"ר מפינסק קרלין זצ"ל, שנפטר לפני כחמש עשרה שנה, נודע כמתמיד עצום ועובד ה' מופלא, אשר חינוך דור העתיד עמד בראש מעייניו. האדמו"ר קיבל פעם קוויטל מאחת מתלמידיו שהיה ר"מ בישיבה, ובו הוא מספר לו על אחד הבחורים שהחמיץ יינו, ואין מנוס, יש לסלקו מהישיבה. הר"מ בל ליטול עצה והזכרה מרבנו. שאל אותו האדמו"ר: "מה שם אמו של הבחור?" השיב לו הר"מ: "וכי מנין לי לדעת את שמה של אמו?" אמר לו האדמו"ר בצער רב: "מדברין אני מבין, שלא התפללת על תלמידך שיחזור למוטב ויטיב מעשיו אפילו לא פעם אחת, כיצד אתה יכול לחשוב ולהסיק שצריך לסלקו?"

כיצד זכה רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל ב'כרטיס החיים' של הרכבת?

על תפילותיו המהירות של החפץ חיים להצלת רבה של סלוצק

הרב ישראל ליוש

"יִטְמָא טַמְא יִקְרָא" (י"ג, מ"ה)

הגמ' במסכת שבת דף ס"ז ע"א מביאה ברייתא על פסוק זה: תניא: 'וטמא טמא יקרא' - צריך להודיע צערו לרבים, ורבים יבקשו עליו רחמים.

למדים אנו מכאן - אומר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל - כמה גדול כוחה של תפילת יהודי על זולתו, וחובה עלינו לתת את ליבנו ולהתפלל על חברינו הנמצא בצרה.

הנה בטבעו של אדם ישר כי כאשר יראה את ידידו בצרה, בוודאי ירצה לעזור לו במה שיוכל, אם יראהו שותת דם, ירוץ לעברו

לחבשו לו את פצעיו, ואם יודע לו כי הוא מתקשה בפרנסה ויש בידו לעזור לו, בוודאי ישמח לתמוך בו, אם כן גם כאשר אין בידו לעזור לו בעזרה פיזית וממשית, ישנה עזרה אחת שתמיד נוכל לעשות עבורו ללא מאמץ, צריך רק את הלב, תפילה כנה שבוקעת ממעמקי הלב עבור חבר שסובל, יש בכוחה לבקוע רקיעים ולהרעיש עולמות.

לחיצוק הענין, מוסיף הגר"ש פינקוס זצ"ל, דברים מבהילים ונוקבים של בעל 'לבוש האורה' על תפילתו של הגולה

לעיר מקלט, הממתין בקוצר רוח למות הכהן הגדול, אז יוכל לצאת מעיר מקלט, וז"ל הלבוש: 'לפי שלא התפלל (הכה"ג) שלא יארע תקלה זאת בישראל בחייו, ולכן באה לזה תקלה זו, לכן חייבה אותו התורה לזה שישב בעיר מקלטו עד מות הכהן הגדול, ויצטער שלא יוכל לשוב לשבת לביתו כל זמן שכהן הגדול חי, ומתוך כך יתפלל הוא על מיתת כהן הגדול, ותתקבל תפילתו, ויקבל הכהן הגדול את עונשו מידה כנגד מידה, שמפני שלא התפלל הוא, ימות שלא בזמנו ע"י תפילתו של זה, ויתמנה אחר תחתיו שיתפלל, ולא יהא תקלה בישראל'.

סיפורים רבים סופרו על תפילותיו של מרנא החפץ חיים על תלמידים שחלו או היו במצוקה כל שהיא, לעיתים אף היה עורך צומות ימים ע"ג ימים לזכותם של החולים.

עולם התורה עקב בדאגה אחר מאסרו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בסיביר, שתדלנות רבה ומאמצים גדולים נעשו ע"י עסקנים שונים כדי להביא לשחרורו מוקדם ככל האפשר, גם החפץ חיים הצטרף למאמצים, ומלבדם אף נהג לומר בכל יום ארבעה פרקי תהילים לשלומו.

תפילות הרבים יחד עם תפילות החפץ חיים פעלו בשמיים, וההשתדלות נשאה פרי, והנה הגיע ערב יום הכיפורים, ולתאו של הגר"י אברמסקי זצ"ל נכנס אחד מן הסוהרים ובפיו בשורת השחרור, הוא אף מסר לו כרטיס נסיעה ברכבת.

רבי יחזקאל הגיע אל תחנת הרכבת, ולהפתעתו רואה הוא מולו את מפקד מחנה המעצר, האחרון פונה אל רבי יחזקאל ושואל

אותו: 'האם הנך עומד לנסוע ברכבת?'
'כן' ענה רבי יחזקאל,
'האם אתה רבי? המשיך המפקד לשאול,
'כן' ענה אף על שאלה זו.

'הראה לי את כרטיסך?' ציוה עליו המפקד, רבי יחזקאל חשש כי הוא זומם לקחת ממנו את הכרטיס ולהשאירו כלוא בעל כרחו בתחנת הרכבת, כי למרות שהיה המפקד יהודי, הוא היה רשע מרושע, אך לא נותרה בידו ברירה והוא הראה למפקד את הכרטיס, כפי שפקד עליו.

התבונן המפקד בכרטיס ואמר לרבי יחזקאל: 'הכרטיס שקיבלת

הוא לקרון בלא חימום, אם תיסע בקרון זה - לא תגיע לביתך, אתה עלול לקפוא למוות באמצע הדרך', תוך כדי דבריו הסתכל המפקד אנה ואנה לצדדים, וכאשר ראה כי אין איש, החליף לרבי יחזקאל את הכרטיס לקרון מחומם.

רבי יחזקאל היה המום מטוב לבו של המפקד, שעד עתה הכירו כרשע ומתנכר ליהודים, על אף היותו יהודי בעצמו. המפקד

לא הסתפק בהחלפת הכרטיסים, הוא אף ביקש את סליחתו של רבי יחזקאל על כל אשר עולל לו ולחבריו בסיביר, והסביר כי היה אנוס למלא אחר פקודות שניתנו לו מראשי הממשל הממונים עליו. את חסדו הגדול של המפקד עמו, הבין רבי יחזקאל רק באמצע הדרך, כאשר הוא ישב בקרון מחומם, ומהקרנות הקפואים שלצדיו היו נשלכים מידי פעם גופות של אנשים שקפאו שם למוות.

כאמור, היה זה ערב יום כיפור, והנה השמש עומדת לשקוע ורבי יחזקאל לא הספיק עדיין להגיע אל ביתו, הוא ירד מן הרכבת ופנה לאחת העיירות הקטנות ושבת שם ביום הכיפורים.

למחרת המשיך רבי יחזקאל בנסיעה לכיוון ביתו, בנסעו מאחת העיירות בליטא לוורשא, הוא פגש ברכבת

את הגאון רבי אלחנן ווסרמן הי"ד. נרגשים היו הרבנים מהפגישה הפתאומית, ורבי אלחנן אמר לרבי יחזקאל: 'נכון שהשתחררתם מסיביר בערב יום הכיפורים? 'אכן' ענה לו רבי יחזקאל 'אך מנין לכם כל זאת? הרי גם למשפחתי לא הספקתי לספר על דבר שחרורי' - תמה רבי יחזקאל.

'בבוקרו של ערב יום כיפור, הסביר רבי אלחנן 'הלכתי עם החפץ חיים בחזור מן הישיבה, ולפתע אומר לי החפץ חיים: 'הבולשביקים לא הצליחו, עכשיו שחררו את הרב של סלוצק, הלא הוא הגאון רבי יחזקאל, מסיביר'.

אמנם לא היה בידי של החפץ חיים לעשות מעשה ולהוציא את רבי יחזקאל מסיביר, אבל מחשבתו על ידידו הסובל, ניצבה כל העת לנגד עיניו, והוא לא פסק מלהתפלל עליו, ואף ידע ברוח קדשו את עת שחרורו.

"זה עתה נודע לנו, כי כבוד הרב לוקח בעירו את ספרי התורה, כביכול להגהה, מוכר אותם, ולוקח את תמורתם לעצמו ומעמיד פני חסיד וצדיק"

סיפור מופלא על תוצאותיו של כל דיבור ודיבור

אלא שלפתע ראה שחל שינוי בפניהם של שומעי השיעור. אותם אנשים שהיו רתוקים למוצא פיו, החלו להזעיף פנים, ולשלוח לעברו מבטי בוז נסתרים. פנה אליהם ושאל בתמיהה, "מה ארע כעת, מדוע השתנו פניכם?"

קם הגבאי ושאל: "האם הרב עובד גם כסופר סת"ם? הרב המופתע השיב: "כן". לפני כולם חוורו.

הרב ביקש לשמוע במה העניין, והגבאי אמר: "אם כבוד הרב מבקש, אספר לו. זה עתה נודע לנו, כי כבוד לוקח בעירו את ספרי התורה, כביכול להגהה, מוכר אותם, ולוקח את תמורתם לעצמו ומעמיד פני חסיד וצדיק".

הרב לא איבד את עשתונותו, ושאל את הגבאי: "ומהיכן אתה יודע זאת?" השיב הגבאי: "שמעתי זאת מאחד המתפללים".

נגשו אל מפיץ השמועה ושאלוהו, אך הוא הכחיש והשיב: "לא אמרתי שהרב גונב תמיד ספרי תורה, אלא שהרב גנב פעם אחת ספר תורה".

"האם ראית אותי גונב ספר תורה"?

שאל הרב.

"לא", השפיל האיש את עיניו, "אבל פלוני אמר שהוא ראה". ניגשו לאותו פלוני ושאלוהו: "אתה ראית את הרב בגניבת ספר תורה?"

"לא", השיב האיש, "אמרתי שהרב גנב ספר, לא אמרתי ספר תורה". "ומניין אתה יודע שגנבתי ספר?" שאל הרב. האיש הצביע על איש תלמיד חכם ויודע ספר שהיה בקהל ואמר "הוא אמר כך בפירוש".

שאל הרב אף אותו: "מניין לך ידיעה זו?" ענה לו: "איני יודע כיצד התגלגלו הדברים, שמעתי את דרשתך, והדברים היו כל כך מתוקים, אמרתי לאיש שיושב לצדי, שוודאי הרב גנב את הדרשה מספר מסויים". מכאן ואילך התגלגלו הדברים ואיבדו שליטה. והוא שנאמר (משלי יח, כא): "מוות וחיים ביד הלשון". (מתוך הספר 'להתענג בתענוגים')

"זאת תהיה תורת המצדק" (ויקרא י"ד ב')

מסופר שהופיע אדם אחד בביתו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ולחש באוזניו על אודות מעשיו הגרועים של פלוני, ואמר: "בוודאי עקב מעשיו הרעים, פקדה אותנו המגפה הקשה לאחרונה".

הפטיר רבי ישראל ואמר: "התורה צייתה לשלוח את המצורע אל מחוץ לשלשה מחנות, וכן אסור להושיב עמו טמא אחר, צריך להבין מדוע התורה הרחיקה את המצורע כל כך?"

אלא יש לבאר, שהרי אמרו חז"ל (ערכין טו, ב), שצרעת באה על חטא לשון הרע, פעמים רבות נכשל האדם בחטא זה בעקבות ראיית חטאים ופגמים אצל הזולת, אף אם הם נכונים. על כן אומרים לו לבעל הלשון הרע: 'אם חושב אתה את עצמך למומחה במציאת חטאים ועוונות של אחרים, צא אל מחוץ למחנה בהתבודדות מוחלטת, ושם תמצא את עוונותיך שלך!'

בזמן מלחמת תש"ח שהתחוללה בארץ ישראל, דם ישראל נשפך

כמים. באחד הימים ניגש אדם אחד אל הרב מבריסק, ואמר לו: "נראה לי כי כל הצרות והיסורים באים מחמת ריבוי חילולי השבת בארץ הקודש".

השיב לו הרב מבריסק: "יונה הנביא היה על ספינה שכל נוסעיה היו עובדי עבודה זרה, ובכל זאת כאשר באה רוח סערה אמר (יונה א, יב): 'יודע אני, כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם'".

למדים אנו מכך, שאפילו אם אדם נמצא בסביבה של עובדי עבודה זרה, וארע מצב של סכנה, עליו לחשוב, 'בשלי הסער הגדול הזה', ולא לתלות את הסיבה באחרים!"

...

מעשה בתלמיד חכם שהגיע לארגנטינה לאסוף כסף למטרה מסוימת. בשבת בבוקר עלה על הבימה, ודרש דרשה בדברי אלוקים חיים. ציבור המאזינים נהנה מאד. בסעודה שלישית שוב דרש, והחליט שכעת כבר הוכשרה הקרקע לעריכת המגבית שלשמה הגיע. הוא החל לעסוק בנושא חשיבות התמיכה בלומדי התורה,

קשה לך? זקוק לעזרה?

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד השיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

מתוקף תפקידם צריכים משגיחי הכשרות, תושבי ארה"ב, לטוס ליפן הרחוקה, כדי לעמוד על כשרותו של מפעל מסוים, הטיסה הלך וחזור ליפן ומשם לארה"ב, תגרום להם לאבד יום אחד מספירת העומר

ואיך יתכן שאדם לא ספר לעומר בלילה וביום ובכל אופן יוכל להמשיך לספור בברכה?

הרה"ג רבי שמואל ברוך גונט שליט"א

ידידי רבי א.ח. הוא רב ומומחה הכשרות, של ההכשר הבינלאומי או. קי. ויועץ לגופי כשרויות שונים בארץ ובחוץ לארץ. הרב ח. פנה אלי לפני מספר שנים בשאלה מעניינת, שעלתה על שולחנו הלכה למעשה:

מתוקף תפקידם, צריכים משגיחי הכשרות, תושבי ארה"ב, לטוס ליפן הרחוקה, כדי לעמוד על כשרותו של מפעל מסוים, מרחק של מספר קילומטרים משנחאי. אך דא עקא שהטיסה הלך וחזור ליפן ומשם לארה"ב, תגרום להם לאבד יום אחד מספירת העומר. האם מותר להם לטוס מארה"ב ליפן?

מדוע שתיה בעיה לטוס ממדינה למדינה בספירת העומר? כדור הארץ הוא עגול, ומשום כך זמני היום והלילה אינם שווים בו בכל מקום. כשבמקומות מסויימים יש אור יום, שורר במקום אחר חושך. כשנאמר שבהיקף כדור הארץ ישנם 360 מעלות והיום מחולק ל 24 שעות, נמצא שבכל 15 מעלות ממיקום כדור הארץ ישנו הבדל של שעה, (24X15=360) במרחק של 60 מעלות ישנו הבדל של 4 שעות ובמרחק של 90 מעלות ההבדל עומד על 6 שעות, וכן על זה הדרך.

כשבירושלים כעת 12 בצהריים, הרי שבמקומות הנמצאים בקו האורך המרוחק ממנה כדי 90 מעלות (שהם רבע מכדור הארץ) לצד מזרח, כעת השעה היא 6 בערב. ולהיפך, במקומות הרחוקים מירושלים לצד השני, לצד מערב, השעה היא כעת 6 בבוקר, ובמקומות הנמצאים רחוק מירושלים 180 מעלות, השעה היא עכשיו חצות הלילה.

כשבירושלים כעת חצות בצהרי יום שלישי, הרי שבמדינות הרחוקות 90 מעלות מזרחית לירושלים כעת 6 בערב של לקראת ליל רביעי, ובמדינות הרחוקות 180 מעלות מזרחה כעת חצות ליל רביעי. לפי זה, באופן תיאורטי, ייצא שבמדינות הרחוקות מירושלים 270 מעלות הזמן הוא כעת 6 בבוקר של יום רביעי ובישוב הרחוק מירושלים מרחק של שעה, למשל, (שהם 340 מעלות מירושלים, אם נחשבו מירושלים ומזרחה) תהיה השעה 11 בבוקר של יום רביעי, בעוד שבמרחק של שעה משם, בירושלים, השעה היא כעת 12 בבוקר של יום קודם, יום שלישי... דבר זה הוא מגוחך ומצחיק לכאורה, אך הוא מחויב המציאות, כמובן.

הנקודה הבאה בנושא זה, היא הצורך לקבוע קו מדומה מסוים, בו נחליט שהוא נקודת ההתחלה וממנו נמשיך הלאה, עד שנגיע אל סופו ומשם נתחיל חשבון חדש. שהרי פשוט שאי אפשר שכל אחד יחליט לעצמו שכעת במקום דירתו בירושלים, בבני ברק או בבורו פארק, "מתחיל הזמן", ושהשעה היא 6 בבוקר של יום ראשון, וממילא במקומות הרחוקים ממנו 15 מעלות השעה היא 7 בבוקר... משום כך קבעו חכמי האומות את הקו שלהם, הנקרא "קו גריניץ'" והוא קו המשווה (התאריך) הבינלאומי.

שעון גריניץ' הוא הזמן בקו האורך 0. הנקרא גם קו גריניץ'. קו

זה עובר דרך מצפה הכוכבים המלכותי של גריניץ', רובע בעיר לונדון שבבריטניה. שעון גריניץ' שימש בעבר כשעון הבינלאומי. כיום נעשה שימוש ב-UTC (זמן אוניברסלי מתואם).

שעון גריניץ' מהווה שעה קבועה לכל מקום על פני כדור הארץ ללא התחשבות באזורי זמן שנקבעים לפי קו האורך בו נמצאים. השעון גם לא משתנה לפי שעון קיץ. לאדם הנמצא בבית כנסת בעיירה גריניץ' ולאדם הנמצא באוסטרליה, השעה בשעון גריניץ' זהה. יש לציין שעקב כך ששעון גריניץ' לא משתנה לפי שעון הקיץ, שבעה חודשים בשנה שעון גריניץ' לא תואם את השעה בגריניץ'. GMT נמדד על ידי מציאת השעה ביום בה השמש נמצאת בנקודה הגבוהה ביותר במסלולה (מרידיאן), כפי שזו נראית ממצפה הכוכבים. זוהי השעה 12:00 בצהריים לפי שעון גריניץ'. עקב צורת מסלול כדור הארץ והאטת סיבובו יש הפרש בין זמן זה לשעה האמיתית.

אם בגריניץ' עכשיו ה-24 ביוני בתאריך הלועזי, והשעה היא 18:00, מה יהיו התאריכים משני צידי קו התאריך?

את השעה בקו התאריך קל לחשב - 18:00 - 06:00:12:00. כלומר השעה תהיה 06:00 בבוקר. אבל באיזה תאריך?

בצד המערבי של קו התאריך, השעה מקדימה את זמן גריניץ' ב-12 שעות, כלומר היא 06:00 ב-25 ביוני. בצד המזרחי של קו התאריך, השעה

מפגרת ב-12 שעות אחרי זמן גריניץ', כלומר 06:00 ב-24 ביוני. וכך קורה שמי שחוצה את קו התאריך ממערב למזרח, "מרויח" יום (כלומר עובר ליום האתמול), ומי שחוצה את קו התאריך ממזרח למערב "מאבד" יום (כלומר עובר ליום המחרת). כל יום חדש על פני כדור הארץ (המתחיל בשעה 00:00), מגיע תחילה לאזור שממזרח לקו התאריך (ניו זילנד, טובאלו, קיריבאטי), מתקדם בהדרגה למדינות המערביות יותר, ובסופו של דבר מגיע לאזור שממערב לקו התאריך (הוואי, איי קוק).

הסכמת האומות על קביעת קו שכזה, לא באה ממחשבה יתירה, אלא מקביעה שרירותית (שאגב מיקומו נקבע מטעמי נוחות, בהיותו עובד במקומות שאינם מיושבים, ולפיכך ישנן פחות השלכות, אם בצד זה של הקו היום הוא יום א' ובעוד מטר, בצד בשני של הקו, היום הוא יום ב'). משום כך עלינו לדעת היכן עובר באמת הקו הזה ומהיכן מתחיל על פי תורתנו הקדושה, יום ושעה. לפיו נקבע שהעומד בעיר אחת נמצא כעת ביום שבת והעומד בעיר הסמוכה, שהיא מעבר לקו התאריך התורתי, נמצא ביום שישי או ביום ראשון. ועוד כהנה וכהנה השלכות הלכתיות מרתקות. בשאלה זו דנו כבר גדולי עולם, עוד מתקופת הראשונים.

לדעת הכוזרי ובעל המאור, קו זה הוא במקום שהוא במרחק של תשעים מעלות - היינו שש שעות של מהלך השמש - מזרחה מירושלים, ושלפי זה כל תאריך שהתחיל בירושלים בזמן מסוים, אינו מתחיל ממזרח לקו זה עד אחרי שמונה עשרה שעות.

הכוזרי כתב דבר מרתק, שהתחלת קביעת יום השבת היתה מסיני

המשך בעמוד הבא <<<

סבר כראשונים ש"קו התאריך" הוא 90 מעלות מזרחה לירושלים. אך הוסיף שאין הדבר תלוי ביבשה במרחק זה, אלא בקצה היבשה שממזרח לתשעים המעלות. משום "פנטט" זה של החזו"א אין חשש ששני בני אדם יעמדו ולכל אחד מהם יחשב יום אחר, מפני שהקו עובר בין היבשה לים ולא בתוך היבשה.

רבנים חשובים רבים חלקו על דעת החזו"א וסברו שאף על פי שלדעת ש"קצה המזרח", היינו תשעים מעלות מירושלים, הוא המקום שבו התחיל כל יום להיקרא בשמו, אין להורות כן להלכה שמקום זה הוא קו התאריך, שהרי כמה מהראשונים חולקים עליהם, ושאף הראשונים שכתבו כן לא נתכוונו להורות כן הלכה למעשה לשמור שם שבת ביום המוחזק כיום ראשון. לדעתם, בכל מקום שהתיישבו שם מבני ישראל והוחזק להם יום שבת כספירת אנשי המקום, חייבים לשמרו אף להבא, ואין בכוחנו להורות ליושבי עיר או מדינה שיעשו את המוחזק להם כשבת לחול, ואת המוחזק כחול לקודש.

היעב"ץ ב'מור וקציעה'; בשו"ת שואל ומשיב ובשו"ת בית אברהם נראה שסברו שהארצות והאיים שממזרח ל"חצי הכדור העליון" - כמו יפן, אוסטרליה, ניוזילנד ועוד, הוחזקו כמזרח העולם לענין חשבון הימים, שהשבת שם קודמת לירושלים, ואלה שממערב (כמו אמריקה הצפונית והדרומית ועוד), הוחזקו כמערב העולם, שהשבת שם מאחרת לירושלים, והאוקיינוס המזרחי (או: השקט) מבדיל ביניהם. הם דנו על העובר מארצות ה"מזרח" לארצות ה"מערב", או להיפך, דרך האוקיינוס השקט, באופן שלפי חשבוננו ממקום שיצא משם הוא שבת ובמקום שבא לשם הוא חול, או להיפך, וכתבו שדוקא כשמגיע למקום ישוב, אזי על כרחו נמשך הוא אחרי אנשי המקום שפגע בו, ואין לו לשבות אלא את השבת של בני אותו המקום. אך כל זמן שהוא במקום שאין שם ישוב קהל מישראל, יעשה את השבת לפי מה שמוצא בחשבוננו, כפי הדרך שבא משם אם ממזרח או ממערב, למרות שהוא מקום שאילו היה שם קהל מישראל, היה עושה את השבת שלא כחשבוננו של זה, והוא השבת שלו לכל הדינים והעניינים.

אחרונים רבים סברו שהעובר את קו התאריך משנה מיד את יומו, אפילו כשהוא בים או במדבר, בין להקל בין להחמיר. לדבריהם, אין בזה ענין של "מנהג המקום", אלא עיקר השבת ניתנה לאדם באשר הוא שם, ולפיכך גם אם עובר ממקום שבו שבת למקום שבו יום ראשון, או יום ששי, הרי זה פוסק בשבת, והעובר את קו התאריך ממקום ששם ערב שבת סמוך לסוף היום למקום ששם שבת, די לו לשבות עד סוף היום.

כשנטוס למזרח העולם ביום ט"ז בניסן, נגיע לשם ב... ט"ו ניסן. וכן להיפך, כשנטוס למערב העולם ביום ט"ז ניסן, נגיע לשם באותו היום, אך התאריך שם הוא י"ז בניסן, וכאשר נשוב כעבור מספר ימים, למשל, אל צד מזרח, נגיע אל יום קודם... וכל זה קשור להבדלי השעות שבין מדינה למדינה, כמובן.

רוצים דוגמה? בבקשה: משגיח כשרות ניצב בשדה התעופה בלוס אנג'לס, ביום ראשון ב-8 בבוקר לפי השעון המקומי. ביפן, שהבדלי השעות בין שתי הארצות הם 16 שעות, השעה כעת 12 בלילה בדיוק, חצות של מוצאי יום ראשון. כשמשגיח הכשרות טס לכיוון יפן, הוא טס כעת במשך 12 שעות לאור יום, אך ינחת ביפן, כשהשעה ביפן תהיה... 12 בבוקר של יום שני.

היהודי יצא ביום ראשון בבוקר, עבר בדרכו רק אור יום מבלי לפגוש את הלילה, ונחת ביפן בצהרי יום המחרת, מבלי שהתפלל מעריב וספר ספירת העומר. במקרה כזה, הבעיה לא חמורה, כיון שיכול הוא לספור ספירת העומר בלא ברכה, כדן הסופר ביום, המשך בעמוד הבא <<<

- בזמן מתן תורה - וקודם לכן מאלוש, בו ירד המן בתחילה, והשבת לא נכנסה אלא על מי ששקעה עליו השמש אחר סיני, ואחר כך עד קצה המערב ואחר כך מתחת לארץ ואחר כך עד "צין" (סין) שהוא מזרח ה"ישוב", וייקרא השבת לסין אחר ארץ ישראל בשמונה עשרה שעות, מפני שארץ ישראל באמצע ה"ישוב", ושקיעת החמה לארץ ישראל הוא חצי הלילה לצין, וחצי היום לארץ ישראל הוא שקיעת החמה לצין, וכשהתחיל אדם הראשון לקרוא שם לימים, ראה שם את השמש שוקעת וקרא שם תחילת השבת, עד שהגיעה השמש כנגד ראשו אחרי שמונה עשרה שעות, והיה ערב לתחילת הצין ונקרא שם תחילת השבת, והיה שם סוף גזרי הקריאה, ומה שאחריו נקרא מזרח למקום שממנו מתחילים הימים, היינו שמצין ואילך נחשב למזרח ארץ ישראל ומקדים לה.

ואמנם רבים מהראשונים, (רש"י, תוספות ור"ח, הראב"ד ועוד), סבורים שלמרות שדבר ידוע הוא שהימים מתחילים מן המזרח, אך חשבון המועדים אינו אלא לחשבון יושבי ארץ ישראל.

ה'יסוד עולם' כתב שכדי להעמיד סברה זו, שעל אמצע ארץ ישראל מיוסד חשבון המולדות ועל קצה המזרח סומכים על ראיית הלבנה בחידושה, הוצרכו לייסד ולומר שזריחת השמש בירושלים קודמת בשמונה עשרה שעות לזריחתה ביום ההוא בקצה המזרח, והוא שינוי סדרי בראשית, וכן שלא יתכן שבני אדם העומדים כולם ביום אחד ורואים את החמה כאחד, שחלקם קוראים למראה עיניהם בשם יום רביעי, למשל, וחלקם קוראים לאותו הרגע בשם ביום האתמול או מחרתו...

ישנם ראשונים שתלו את הדבר במקום, בו התחיל סיבוב המאורות ברקיע ("תליית המאורות"), שהוא 114 מעלות מזרחה לירושלים. לדבריהם, אנו דנים את מקום התחלת כל יום - במקום שדנו בו על חשבון המולדות והתקופות, שפירושו, שכשאמרו שהלבנה נולדה, או התקופה נופלת, בשעה פלונית מן היום או מן הלילה, על איזה מקום, חשבו השעות האלה - וכתבו שהוא ב"קצה מזרח הישוב", שהוא מאה וארבע עשרה מעלות מזרחה מירושלים, שהיא רחוקה מ"אמצע הישוב" לצד מערב עשרים וארבע מעלות, ותלו את קביעת מקום התחלת היום בקביעת מקום השמש בעת הבריאה, ומהם שפירש כן את הכתוב: 'והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על הארץ', היינו שניתנו ברקיע בעת בריאתם בענין שיאירו על ה"ישוב" כולו, והוא בזמן היות החמה באמצע קשת חצי השמים, באופן ששוכני קצה המזרח רואים אותה כשהיא שוקעת, ושוכני קצה המערב רואים אותה כשהיא זורחת, וכששקעה לשוכני קצה המזרח היא תחילת הלילה להם, והרי מן התורה הימים נמנים מן הלילה. ומהם שפירש שבתחילת ליל רביעי, כשנתלו המאורות, הוקבע מרכז החמה נוכח "טבור הים", כדי לקיים מה שנאמר: 'להאיר על הארץ', שהכוונה היא שהאור הולך ומתפשט על הארץ, באופן שבקצה מזרח הישוב היתה זריחת החמה לראשונה, והערב - שממנו תחילת היום לפי הסכמתנו מפי משה רבינו מפי הגבורה - הראשון, היה בקצה המזרח.

רבים מגדולי ישראל דנו בנושא מאז גילה קולומבוס את אמריקה, והיו אנשים שהקיפו את העולם כולו. דעה חשובה ומקובלת היא דעת רבי משה חיים רימוני (ספר מחר חודש, אמשטרדם שפ"ח) שכל אחד שובת בשבת ובמועדים כפי הנהוג במקומות אליו הגיע וכפי שהסכימו בוני הישוב באותו מקום. שיטה חשובה היא השיטה שהקו נקבע 180 מעלות מירושלים, אליה הסכימו רבים וטובים. וישנן דעות רבות נוספות.

מין החזו"א זצ"ל נשאל ע"י תלמידי ישיבת מיר, ששהו בתקופת השואה האיומה בגלות שנחאי, באיזה יום יצומו יום הכיפורים. הוא

האם יש תועלת בטהרה מטומאה קלה כאשר קיימת טומאה חמורה?

האם 'תקנת עזרא' קיימת בזמננו? והאם ניתן להטהר בשפיכת 'תשעה קבין' על ידי מקלחת?

הרב יעקב ברגמן

בפרשיות השבוע אנו למדים על טומאות האדם מחמת גופו, החל בטומאת לידה, דרך טומאת נגעים, ועד לטומאת זב וכיוצא בה. וההטהרות מן הטומאה – מצוה, אך נחלקו רבותינו אם מצוה זו חובה היא, או שמא רשות היא, אלא שאם ירצה הטמא להטהר, מקיים מצוה בהטהרותו.

ועוד דנים הפוסקים, בנוגע לזמן הזה, שכל ישראל טמאים בטומאה החמורה של טומאת מת, מחמת שאין לנו אפר פרה אדומה להטהר בו – האם יש תועלת, או אף מצוה, בטהרה מטומאה קלה יותר אשר די לה בטבילה במקוה; או שמא אין בכך כל ענין, שהרי בלאו הכי נותר הטובל בטומאת מת החמורה.

ובנוסף על המצוה להטהר מהטומאה – לסוברים כן – תיקן עזרא הסופר תקנה מיוחדת לטומאת קרי, שהטמא אסור בתורה ובתפילה עד שיטבול תחילה בארבעים סאה (כ"ד-0.574-0.332 מ"ק, לשיטות השונות) מים המכונסים בקרקע, ואף אם אינם מי גשמים אלא שאובים. תקנה זו אמורה גם ביחס לטמא בטומאה חמורה יותר, והיא מכונה: 'תקנת עזרא', או: 'טבילת עזרא'.

ברבות הימים בטלה תקנת עזרא, מסיבות שונות, אך היו שהמשיכו לקיימה. ובימינו – שהמקוואות מצויים בכל מקום – ראוי מאד לקיים את התקנה. ויש שכתבו כי בימינו אין סיבה להקל, ויתכן שאף חובה היא. ומעלות רבות יש בטבילה זו, והיא מסוגלת לקבלת התפילה, לחיזוק הזכרון בתורה, ולהשגת דרגות גבוהות

בתורה ובקדושה; וכל שכן שאין להכנס לבית הקברות ללא טבילה מטומאה זו, כיון שאז 'מתדבקים' בו כחות הטומאה השורים שם. ונחלקו הפוסקים אם טבילה זו מותרת בזמננו בשבת וביום טוב, ופשט המנהג להתיר זאת למי שנטמא בשבת וביום טוב עצמו. וכן מותרת טבילה זו ב'תשעת הימים' אף למי שאין דרכו לטבול, ויש שאוסר למי שאין דרכו לטבול. וביום הכיפורים אסורה הטבילה לכל אדם.

כמו כן, אסור לבטל בגין טבילה זו את מצות קריאת שמע בזמנה, או תפילה בזמנה. ויתכן כי אף תפילה בציבור עדיפה על פני הטבילה. ויש שהורה כי מי שאין דרכו לטבול, יעדיף את התפילה בציבור.

ונדבר נוסף לתקנת עזרא הוא – טהרת 'תשעה קבין'. דהיינו, מי שהטבילה קשה עליו, יכול להטהר בשפיכת תשעה קבין (כ"ד-12.44 לטר, לשיטות השונות) מים על גופו, בשפיכה רצופה, מתוך שלושה כלים לכל היותר, בזרם היורד בקו ישר מעל ראשו לעבר גופו, כאשר הוא עומד זקוף וידיו מונחות ברפיון כנגד לבו; ואין צורך שהמים יגיעו לכל המקומות שבגופו.

ונחלקו הפוסקים אם ניתן לקיים את טהרת תשעה קבין באמצעות מקלחת, ויש שהקל רק כשהזרם יוצא דרך נקב אחד בלבד. ויש שכתב כי פתיחת ברז המקלחת תעשה רק לאחר שהאדם ניצב תחתיו. [שו"ע או"ח פת, א-ב, ומשנ"ב ג-ד; ביאורים ומוספים דרו, 1, 2, 4, 5, 7, 40, 41; ביאור ה"ר פערלא לרס"ג מ"ע קע]

<< המשך מעמוד קודם

יספור י"ד. אבל הרי במקום המצאו אין זה אלא יום כ"ח בניסן שהוא י"ג לעומר ואין יספור בו י"ד. ג) יספור בו שני ימים ויאמר, היום שלושה עשר יום שהם וכו' ושוב אח"כ יאמר היום ארבעה עשר יום שהם וכו'. אבל הרי דעת האבני נזר והערוגת הבושם שאין לספור שני ימים מספק, דכיון שאינו יודע באיזה יום הוא עומד, אין זו חשיבא ספירה".

בעל ה'בצל החכמה' פסק ש"כשיהיה לילה אחר שחצה את קו התאריך ויהיה שם ליל כ"ח בניסן שהוא יום י"ג לעומר, יספור עוד פעם "היום שלושה עשר יום", אבל בלא ברכה. ושוב למחרת ליל כ"ט בניסן יספור "היום ארבעה עשר יום" בברכה. וכן יספור הלאה בברכה עד חג השבועות כפי שמונים בני המקום שהוא נמצא שם". הגרש"ז אורבך זצ"ל כותב שאדם שטס ליפן, לאחר שספר ג' לעומר, ובחזרה נמצא שוב במקום בו סופרים כעת ג' לעומר, עליו לספור בלא ברכה באותו היום ואח"כ ימשיך לספור בשאר הלילות בברכה. אך אם יהיה להיפך, כגון שספר בארץ ישראל ג' בעומר וטס ליפן, שלמחרת הוא ה' לעומר, והפסיד יום- במקרה כזה הפסיד יום, ולכן ימשיך לספור מכאן ואילך בלי ברכה.

מור"ה הגר"ח קניבסקי שליט"א אמר לי, שלמרות שמעיקר הדין קשה למנוע מלטוס לחו"ל ולשוב בחזרה, באופן שע"י חציית 'קו התאריך' יפסיד יום מהספירה, אך עדיף להמנע מלטוס בימים אלו משום כך, וכך כתב גם כן בשו"ת בצל החכמה. אם שכחנו בטעות יום אחד מספירת העומר, נוכל פשוט לטוס אל המדינות שמעבר לקו התאריך, בו לא הגיע עדיין היום אותו שכחנו, ולספור בו ובימים הבאים עם ברכה...

ולהמשיך הלאה לספור בברכה. ואמנם ישנם גדולי תורה שהעירו שאדם שלא עבר עליו בעצם 'יום', כי החמה לא חשכה עליו, כיצד יכול הוא לספור את הספירה של היום הבא? האם ישנו חסרון ב'תמימות תהייה' בכך שלא עברו 24 שעות מאז שהיה אצלו הלילה הקודם?!

הבעיה חמורה יותר כאשר היהודי טס מאוסטרליה, ביום י"ג בעומר, למשל, והוא מגיע לארה"ב ב... "ב לעומר. שהרי אוסטרליה מקדימה את אמריקה ביום.

וכך מתאר את הבעיה הגאון רבי בצלאל שטרן זצ"ל, שהתגורר במלבורן שבאוסטרליה, (שו"ת בצל החכמה, ח"ה סימן צו): "שאלתי הרבה פעמים מאנשים הנוסעים בימי ספירת העומר מפה אוסטרליה לאמריקה ובדרך נסיעתם הם עוברים בטיסה את קו התאריך הבין לאומי שם מוחזר התאריך יום שלם, איך עליהם להתנהג בנוגע למצות ספירת העומר אחרי חצותם את קו התאריך הנזכר. - על דרך משל, מי שקודם נסיעתו מאוסטרליה ספר שם אור ליום כ"ח ניסן, היום שלושה עשר יום וכו' לעומר, וכאשר חצה דרך טיסה את קו התאריך באמצע היום הוחזר שם התאריך יום שלם והרי הוא שם אמצע יום כ"ז בניסן שהוא יום י"ב לעומר, איך ימשיך לספור כאשר יהיה לילה שהוא אז במקום המצאו אור ליום כ"ח ניסן שהוא יום י"ג לעומר".

בעל ה'בצל החכמה' מציע שלש דרכים לפתרון הבעיה: "יש לדון בזה על אפשרות של ג' דרכים: א) שיספור באותו לילה י"ג לעומר כפי חשבון מקום המצאו, אבל הרי הוא ספר כבר י"ג אמש קודם יציאתו מאוסטרליה. ב) ימשיך ספירתו. אמש ספר י"ג וקעת

כאשר ביקשו ממנו לומר שיעורי תורה ברבים, היה מבקש באופן מוחלט שלא ירשמו את שמו במודעות בקרית חוצות, וכפי שהיה אומר "אין לאף אחד שום תועלת מכך ששמי ישוטח על גבי לוח המודעות..."

הרב אהרן כהן

"ישני תולעת ואזב" (ויקרא י"ד, ד')

"מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב" (רש"י) הקב"ה אוהב במיוחד את מי ששפל בעיני עצמו. אדם יכול להיות חכם או עשיר גדול, ובכל זאת אם הוא חי בקדושה ובטהרה ואינו מחשיב עצמו בשל הגדולה שנפלה בחלקו - הקב"ה אוהב אותו. דרשו חז"ל, אין הקב"ה משרה שכירתו אלא על גיבור, עשיר, חכם ועניו. לכאורה הדברים צריכים ביאור, שהרי מלבד מידתו של ה"עניו", כל השאר בדרך כלל אינם שפלים לעצמם... וההסבר לכך הוא, שאם הגיבור, העשיר והחכם יודעים כיצד לנהוג במעלתם ואינם מייחסים חשיבות לעצמם, הקב"ה אוהבם ומשרה שכירתו עליהם. בימים אלו של ספירת העומר, בהם נפטרו תלמידי רבי עקיבא, צריכים אנו להתחזק בפרט במידת הענווה והשפלות.

כתוב בשם רבי עקיבא "ואהבת לרעך כמוך - זהו כלל גדול בתורה", אדם שמרגיש עצמו כמו השני מגיע למידת הענווה השלמה. האותיות שאחר המילה "רעך" הם "שפל" רק אדם שהוא שפל ועניו יכול להרגיש "רעך". ידוע המעשה על הלל הזקן (שבת

לא), ששני בני אדם התערבו ביניהם אם יצליחו להקניט אותו. בערב שבת, כשהלל הזקן היה באמצע לחפוף את ראשו, ניסה אחד מהם להקניטו בכל מיני שאלות שונות ומשונות, והלל הזקן הבלוי ואמר לו בסבלנות "שאל בני שאל", והשיב לו על כל שאלותיו. נשאלת השאלה, מדוע לא אמר לו הלל הזקן בנחת וברוגע, שהשעה דחוקה לו כעת ושיבוא אליו במוצאי שבת? וענה על כך כ"ק האדמו"ר מוורקא זצ"ל, שאם היה דוחה אותו

עד לאחר השבת, היה ניכר בזה עדיין מידת מה של הקפדה. רואים מכאן את שלמות ענוותנותו והכנעתו של הלל, כי רק מי שמחשיב עצמו במשהו מעל חברו מסוגל לדחותו ולומר לו שאין לו פנאי בשבילו עכשיו, אך מי שממליך עליו את חברו ומחשיבו יותר ממנו, לא יוכל להגיע למדרגה זו. לכך נענה לו הלל הזקן מיד בכבוד ובסבלנות.

מסופר על הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, שכאשר ביקשו ממנו לומר שיעורי תורה ברבים, היה מבקש באופן מוחלט שלא ירשמו את שמו במודעות בקרית חוצות, וכפי שהיה אומר "אין לאף אחד שום תועלת מכך ששמי ישוטח על גבי לוח המודעות..."

שאלו אותו: "האם אפשר לתלות את המודעה על כותלי בית הכנסת בו נאמר השיעור?"

והשיב: "אם אפשר שלא, מה טוב ומה נעים, כי הרי מה יתן ומה יוסיף שאדם בשם אברהם גניחובסקי יבוא לדרוש? אדרבה, אם יחשבו שמישהו אחר ידרוש, טוב לכם יותר. מה אתם אומרים, האם יש בכך חשש של אונאה?"

כשעמדו על כך לרשום את שמו "כי כך מנהג המקום", נכנע והוסיף בחיך: רק אל תכתבו "ידבר אחד הרבנים", והוסיף וסיפר על כך מעשה שהיה:

הגאון רבי שלמה אייגר זצ"ל, הגיע לבית הכנסת והבחין כי הציבור מתגודד סביב אדם זר על מנת לכבודו.

התעניין רבי שלמה מה המיוחד בו: האם ת"ח הוא? או שמא עשיר גדול? ואולי בעל ייחוס מפואר? על כל תמיהותיו נענה בשלילה.

המשיך ושאל: "אם כן, מהי מעלתו?"

"הוא עניו", הייתה התשובה.

התפלא רבי שלמה: "אם אינו ת"ח, לא עשיר ואין לו יחוס, פשיטא שהוא עניו, שהרי במה יתגאה?"

סיים רבי אברהם גניחובסקי את סיפורו כשהוא מרמז בכך על עצמו, והוסיף בחיך רחב: "עוד יאמרו שאני עניו..."

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל

להיות כמו יהודי טוב

קו השיעורים של דרשו

077-2613337

התקשרו עכשיו:

דף היומי בהלכה שלוחה: 1
דף היומי בבלי שלוחה: 2

נולד זכר בליל שבת מתי עושים את השלום זכר? בליל שבת שנולד או בשבת הבאה?

עוגה ויין שתעשה השלום זכר כבר הערב. הרב מטעפליק כשסיפר הוראה זו לתלמידו מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל הוסיף ואמר, תא חזי הסייעתא השמיא שנתנו לי מן השמים לשאלה הראשונה לעיני כל הקהל. כי באמת אין שאלה זו בפוסקים בשו"ע יורה דעה בסימן רס"ה בהלכות מילה, במקום שמדברים על שלום זכר.

אלא שבערב שבת זו של ההכתרה שלי החלטתי כיון שחג הפסח ממשמש ובא, אשנן את כל הפרי מגדים הלכות פסח ושם בסימן תמ"ד (משבצות זהב סק"ט) בדיני ערב פסח שחל בשבת כותב הפמ"ג בזה"ל:

”ויראה אם נולד בן זכר בליל שבת לאחר צאת הכוכבים, והקהל התפללו ערבית בלילה, י"ל דקורין הזכר בלילה זה, דמשמע התם הנושע מבטן אמו, וקרוב ללידה עושין, בשבת שהכל מצויין בבתיהם, ועושין בליל שבת סמוך ללידה, וא"כ משמע שבת שניה הסמוך ללידה לא הוה מצוה, עכ"ל הפמ"ג.

”ביום השמיני ימול בשר ערלתו“ (ויקרא י"ב, ג') בגמי שבת (קלב, וברש"י שם ד"ה ביום) לומדים ממה שנאמר וביום השמיני ימול, ולא כתוב ובשמיני ימול, שמילה נוהגת גם אם יום השמיני חל בשבת.

בס' שבוע וישוע הבן (להרב מרדכי גרוס שליט"א, עמ' קד) מובא בשם מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל, שסיפר לו הרב מטעפליק הגאון ר' שמעון אהרן פולונסקי זצ"ל מגדולי המורים בדור העבר בעיה"ק ירושלים, שמנהג היה בעיירתו בשבת ראשונה למינוי רב, שהקהל מלווה את הרב בליל שבת בניגון מבית הכנסת לביתו, ולאחר שהרב קידש על היין הקהל חוזרים לבתיהם, וזו היא הכתרת הרבנים.

בשבת ראשונה למנויו, לאחר שמוזג את הכוס וכל הקהל מלאו את ביתו לשמוע הקידוש, נדחף תינוק אחד בהלה ושאלה בפיו: אמי שלחה אותי לשאול את הרב, שברגע זו נולד לה בן זכר אימתי לעשות השלום זכר אם בשבת זו או לשבת הבאה? השיב הרב מטעפליק לאותו תינוק, לך אמור לאמך אם יש בביתה

מה היא התחושה שיש לאדם שפעם אחת לא התפלל, או פעם אחת לא למד?

”וצנה הבהו וְלָקַח לְמִטְהַר שְׁתֵּי צִפְרִים חַיִּים טְהוֹרוֹת“ (ויקרא י"ד, ד') וכתב בעל הטורים, שתי ציפורים על שם (משלי כז, ח) כְּצִפּוֹר נוֹדְדֵת מִן קִנְיָה כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. וכתוב במצורע (לעיל יג, מו) בדד ישב, לכך טהרתו בצפרים, ע"כ.

וראה בפ"י הגר"א (על משלי שם) שכתב וז"ל: כמו ציפור הנוודת מקנה אז מקוננת מאוד על היותה נעה ונדה, כן איש הנווד ממקומו. ואמר ”קנה“ ו”מקומו“, וההבדל הוא ש”קנה“ דרך ארעי ו”מקומו“ הוא מקום קביעות.

והענין כצפור וגו' האדם המתפלל תמיד ופעם לא התפלל דומה בעיניו כאילו לא התפלל מעולם, כן איש הלומד תמיד תורה ופעם אחת לא למד אז הוא כמו מבולבל ונווד.

ואמר אצל תפלה ”קנה“ ואצל תורה ”מקומו“ כמ"ש מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ע"כ.

האם יש לרופא להימנע מלאסוף סטודנטים מתלמידים, ליד מיטתו של החולה, משום הלבנת פנים?

ולפי"ז מבאר העמק דבר שזה שמסיים הקרא בלשון: "וזאת תורת המצורע", מפני שזה הדין אינו בכל מקום, אלא רק בצרעת. דבאמת הוא בזיון גדול לאדם שיתקבצו תלמידים רבים ויביטו על בשרו ונגעו, וודאי בהוראה כיוצא בזה במקום אחר אסור לעשות כן ולהלבין פני השואל, אבל "זאת תורת הצרעת" שיגיע לו כפרה על שהלבין הוא פני חברו, עיי"ש.

וא"כ נלמד מזה דיש מקום לאסור לרופא לאסוף מסביב למיטת החולה סטודנטים מתלמידים משום אסור הלבנת פני החולה, ומן הראוי איפוא שהרופא ירצה את החולה שיסכים לכך, ואם מביע התנגדות יש לו למנוע מלהביא מסביב למטת חולה זה. [ועיי' אנצ' הלכתית רפואית כרך ג' לימוד רפואה עמ' 396, וקובץ

א"סיא" ח"ה תשמ"ו עמ' 81 במאמר מהגר"י זילברשטיין שליט"א]

"זאת התורה לכל יגע הצרעת ולנתק" (ויקרא י"ד, ג"ד)

בשו"ת ציץ אליעזר (חי"ג סי' פא) דן האם יש לרופא להימנע מלאסוף סטודנטים מתלמידים, ליד מיטתו של החולה, כדי להראות להם מקומות נגעי המחלה בשטחי הגוף, שלכאוי יש בזה הלבנת פנים לחולה.

והביא מה שכתב הנצי"ב זצ"ל (בהעמק דבר פסוק נה) עה"פ: "להורות ביום הטמא וביום

הטהור זאת תורת המצורע". שמבאר עפ"י הראב"ד בפי' לתורת כהנים, דפי' "להורות" היינו שהכהן יהא מורה בשעה שבא מעשה לפניו ויהא קורא

לתלמידיו ולהראות להם בעין צורת הנגע ופרטיו וכו', ע"כ. [ועיי' רמב"ם פ"ט מטומאת צרעת הי"ב בצורת הבדיקה]

כשמשתילים איברים מאדם חי לאדם אחר, האם נשאר קשר סמוי בין האדם התורם לבין האיבר המושתל?

ומוכח מזה שכן "יוצרינו יתעלה שמו אע"פ שלא ראינוהו, הוא מצוי בכל ועושה הכל", ועיי"ש להוכחות נוספות מטבע העולם. ובהע"ש שם (הע' 43) מביא שכן מובא בס' אילם (לרבי יוסף שלמה הרופא - הישר"ר מקנדיאה, מעין חתום אודסה תרכ"ד עמ' 407) אך אינו מסכים באמיתותה.

וז"ל: וכגון מה שאומרים שאם בקצה הארץ איזה איש נחתך חוטמו או אוזנו והדביקו לו בשר זולתו שזה דבר ידוע באיטליה שעושים איברים חדשים אם נחתכו, אבל עושים מבשר עצמו, ואם אחר רוצה לתת לו מבשר זרועו, כגון שהוא עבדו, או בשביל ממון, יתרצה לו.

ואחר כך כל התפעלות שיהיה לאיש האחד ירגיש זה באבר החדש, עד שלפי סיפורם התוחב

מחט בבשר זה ירגיש כאב באחר בבשרו, ואלה רחוקים מן השכל ואומרים שאם ימות העבד, כשנפסד גופו - יפול חוטמו של זה, וסיפורים אלה גורמים שחוק - לא ידיעה". [עיי' תוס' נדה יז. ד"ה שורפין שכ"כ על צפרניים]

"וכי ירק הנב בטהור וכנס בגדיו ורחץ במים" (ויקרא ט"ו, ח')

במושב זקנים (לבעלי התוס' ז"ל) מביאים שהקשה הר"ח, למה רוק או שאר מעיינות הזב מטמאים אחר שפרשו ממנו, ותיירץ לפי שעדיין יש בו חיות, ונחשבים כמו הזב עצמו. [אולם עיי' פיה"מ לרמב"ם (שקלים ח,א) שמשקין היוצאין מן הטמא כמשקין שהוא נוגע בהן, ולפיכך נעשה רוק כל הטמאים טמא]

ומביאים לזה ראיה שפעם אחד חתכו בניתוח לב' אנשים את החוטם, ובטעות התחלפו החוטמים ושמו לאחד את חוטמו של השני. וכשמת אותו בעל החוטם אז נפלה לזה החוטם, אלמא שיש חיות באיברי האדם אפילו לאחר שפירשו, ע"כ.

מקור הדברים נמצא בס' פירושי התורה לרבי יהודה החסיד (ויקרא טו, ח עמ' 144) וכנראה שמש"כ במושב זקנים "הקשה הר"ח" כוונתו לרבי יהודה החסיד.

וכן בס' אמרות טהורות חיזוניות ופנימיות (לרבי יהודה החסיד אבות ב' עמ' ח) הביא תופעה זו, באחד שנחתך חוטמו וחיבר חוטם של אדם אחר אליו בסם וכשמת אותו נפל חוטם זה, לפי שמריח במיתת גופו.

תלמידיו של הגר"א קוטלר שאחזו בכנף מעילו וניצלו משיניהם של כלבים עזי נפש!

והמעשה עם החזו"א 'הרואה ואינו נראה'!

"אשה כי תזיע וילדה זכר" (יב, ב)

תלמידיו של הגר"א קוטלר שאחזו בכנף מעילו וניצלו משיניהם של כלבים עזי נפש! והמעשה עם החזו"א 'הרואה ואינו נראה'! דברים מופלאים נאמרו בחז"ל על ענין פסוק זה, וכבר מביא רש"י את דברי המדרש "אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של האדם אחר כל בהמה חיה ועוף, כך תורת טהרתו וטומאתו, נתפרשה אחרי תורת בהמה חיה ועוף".

וכבר הקשתה הגמרא (סנהדרין לח, א) מדוע יצירתו של האדם במעשה בראשית היתה אחרי יצירת הבהמות החיות והעופות, וכי לא היה ראוי להקדים ברייתו כחלק אלוך? ממעל? אלא מתרצת הגמרא, שזה כדי ללמד את האדם דרך חיים, שהרי נאמר "אחור וקדם צרתני" אם זכה האדם אומרים לו אתה קדמת לבהמה חיה ועוף במעשה בראשית, לא זכה אומרים לו יתוש קדמך שלשול קדמך.

והדבר פלא! וכי אם זכה האדם, ישתנה סדר הבריאה, והוא הקדים את היתוש והשלשול??? הרי המציאות היתה שהבהמות והחיות הקדימוהו בסדר הבריאה?

אלא שאם האדם לא זכה, והוא כבהמה נדמה ברודפו אחרי תאוות העולם, הרי שנחשב הוא בסדר הבריאה 'כבהמה', והרי הם קדמוהו!

אבל אם זכה ומקדש גופו בתאוות רוחניות ומזכך עצמו מתאוות העולם, הרי הוא כחלק אלק' ממעל, אז הוא כלל לא נחשב בסדר הבריאה של שאר יצורי עולם, הוא גבוה ומרומם - הוא חלק אלוך' ממעל, והוא 'קדם' בחשיבותו לפני כל יצורי תבל!

כך היא המציאות בעולם - אם האדם הוא רוחני 'חלק אלוך' ממעל, אין הוא כלל בסדר בריאת הבהמות והחיות, הוא מעליהם ולפניהם! אלו הם דברי חז"ל במסכת שבת (קנא, ב) 'אין חיה שולטת על האדם אלא אם כן נדמה לה כבהמה שנאמר נמשל כבהמות נדמו!!'

מעשים מופלאים מסופרים בזה מגדולי הדורות הקודמים, על גדול ושגב קדושתם שלא שלטו בהם חיות כלל, אבל מה מחזק לדעת כי גם בדורנו אנו זכינו לראות באמת פלאית זו, כי האדם הגדול והשלם, הוא מעל לסדר בריאת שאר יצורי עולם, ואין להם כלל שליטה בו.

מעשה מרטיט מוספר על מרן הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל ראש ישיבת ליקוד, שבהיותו ראש ישיבת סלוצק, התגורר בבית שעמד רחוק מבניי הישיבה, והדרך שהיתה מביתו לשיבה עברה בדרך ראשית, והיה בה בעיות של פריצות ושמירת העינים, ולכך עשה הגאון זצ"ל את הדרך לשיבה דרך חצרות הבתים, והיה מדלג מחצר

לחצר מעל גדרות ומכשולים, עד שהיה מגיע לשיבה. פעם קרה ששהו אצלו שני בחורים וכשהגיע זמן הסדר בישיבה זרזם רבי אהרן לצאת ושאלם אם ברצונם ללכת אתו בדרך שהוא רגיל בה דרך חצרות הבתים? התלמידים לא יכלו לסרב והשיבו בחיוב אף שפחדו עד מאוד מפני שבחצרות שהיה מדלג היו משוטטים כלבים שמירה עזי נפש ומפחידים, אבל הם יצאו בבטחם בקדושת מורם ורובם, וכך הם מצאו עצמם מקפצים אתו מחצר לחצר על גדרות ושערים, עד שהם התקרבו לחצר אחת שבה שהו כלבים גדולים ועזים ששמו לב לאורחים הלא רצויים והתחילו בנחירות עזות וגילו שיניהם הטורפות, שלבם לא איתם עצרו שני הבחורים ואמרו לראש הישיבה איננו מסוגלים יותר מפחדים אנו מהכלבים הללו שמסוגלים להרוג בני אדם! נפנה אליהם רבי אהרן ואמר אתם מפחדים החזיקו נא בשולי מעילי ואזי אין לכם מה לפחד ותוכלו לעבור בשקט דרך החצר..... שני הבחורים נשמעו לרובם, ואחזו כל אחד באחד מכנפי מעילו של רבם, וקפצו לחצר..... ופלא עצום! הם עוברים את החצר והכלבים נשתקו ולא חרצו לשון.

אם אדם הוא! קודם הוא לכל בהמה חיה ועוף! הוא כלל לא בשליטתם!

ולא רק בבהמות וחיות מהלכי ארבעה ישנה סגולה מעלה גדולה זו לאדם! גם ב'חיות' מהלכי שתיים מצינו פלא עצום זה..

מסופר על מרן החזו"א בהיותו בעיר מינסק, שאחר שגמר את כתיבת חיבור הענק על הלכות עירובין, בהיותו בגיל 50, נחלש הוא עד מאד מרוב עמלו בתורה, והעידו כי מרוב עמלו בלימוד חלק זה של התורה הקשה והמסובך, לא היה לו כלל הרגשים של גשמיות. יום אחד ביושבו על לימודו באת מבתי הכנסת בוילנא, הגיע השמועה כי פלוגת חיילים הגיעה לעיר כדי לקחת ולגייס את הלומדים לצבא, ומי שלא היה לו 'פספורט' היו יורים בו מיד, כולם ברחו והסתתרו, וגם מרן החזו"א שלא היה ברשותו 'פספורט' קם בחופזו ויצא להסתתר ביערות מחוץ לעיר, והנה בהגיעו לקצה העיר, ולפניו פלוגת חיילים גדולה המתכננת כניסתה לעיר, והחיילים עומדים בשתי שורות כשורבים ביניהם, ומתחילים בצעדה לעבר בתי העיר, מרן החזו"א לא נבהל אל המשיך בשלוה לעבר החיילים ועבר בין שתי שורות החילים עד שיצאה מחוץ לעיר, ואף חייל לא שם ליבו אליו כלל.... והעיד על עצמו מרן החזו"א, שהיה בטוח שלא ינזק אחר שגמר באותם ימים את חיבורו על עירובין!

עד כדי כך הגיעה לדרגה גבוהה שמרוב עמלו בתורה באותה תקופה הרי גופו התקדש לדרגה של התפשטות הגשמיות, עד שהיה 'כרואה ואינו נראה' והחילים חיות האדם, כל לא ראוהו בעוברים בפניהם.

מה פשר הכיתוב שעל יין ומיץ ענבים "ברכתו הגפן גם לדעת הבית יוסף"?

מהכמות יין, והמים - שלש רבעים, וכתב שיינות שלנו חלושים, לא מספיק כשרבע מהכמות יין והשיעור כפי שמוזגים יין באותו מקום, וכתב ע"ז הרמ"א שצריך שיהיה היין אחד משה במים ולא פחות מזה, והדבר יפלא שהרי מרן כותב, הדין שיינות שלנו לא מספיק אחד מארבעה ומה מוסיף הרמ"א שלא יפחות מאחד משהה הרי גם אחד מארבעה לא מספיק, אך הדבר מבואר בדברי הבית יוסף שהבאנו שמש"כ בשו"ע הוא לגבי שמרי יין, ואילו הרמ"א דיבר לגבי יין גמור, ודבריו הם דברי האגור שהביא מרן בבית יוסף. וכל זה מבואר היטב במשנה ברורה בשם הפוסקים. אכן העולת תמיד

כתב שאין להקל בזמנינו אפילו בתערובת מעט מים, והבין שהרמ"א חולק על המחבר ע"ש ומסיק שאפילו כשהמים הם פחות מהיין אין לברך עליו בורא פרי הגפן, והמשנה ברורה רמז אליו בשער הציון ולא פסק כדבריו.

והכף החיים (אות ל"א ול"ב) הביאו, והביא שהפמ"ג כתב שאם יש רוב מים מברך שהכל, ומכריע הכף החיים שאם הוסיף מים כמות שוה ליין באופן שחצי יין וחצי מים יכול לברך בורא פרי הגפן, אכן במשנה ברורה נתבאר שאין כלל מחלוקת בין מרן הבית יוסף להרמ"א, וכאשר מבואר הכל בדברי הבית יוסף.

היוצא להלכה ולמעשה

א. כמות מים בשמרי יין

שמרי יין - בזמנינו, שהיינות חלשים, אין לערב בהם הרבה מים, אלא כדרך המזיגה הנהוג באותו מקום, ואם זה פחות מאחד מארבעה לא מברכים עליו הגפן מדין הגמרא.

ב. כמות מים שניתן לערב ביין

יין גמור ניתן לערב בו יותר מים, כמבואר במשנה ברורה, אך אם אין אחד משה ביין אין מברכים עליו הגפן, והשיעור לערב מים - כתבו הפוסקים שתלוי בחוזק היין. שייך שנגעה מענבים של סוף העונה חזק יותר, והעיקר שמורגש כח היין לאחר שערבו בו מים, והכף החיים מחמיר כדעת הפמ"ג לא לערב יותר מחצי.

ג. מים במיץ ענבים

במיץ ענבים שאין לו תסיסה - נחלקו פוסקי זמנינו אם מותר להוסיף בו מים, י"א שאם הוסיף אפילו מעט מים, אינו מתבטל ליין ואינו משלים לשיעור רביעית בקידוש והבדלה, ויש אומרים שניתן להוסיף בו מים כל זמן שנשאר בו טעם יין, והובאו בביאורים למשנה ברורה בהוצאת "דרשו" ס"ד ד"ר הערה 20.

האם ראית את הכיתוב בתווית היין ומיץ ענבים "ברכתו הגפן גם לדעת הבית יוסף"? ובכן, במה נתייחדה שיטתו של הבית יוסף בברכת היין, והאם אכן יש בזה מחלוקת בין הבית יוסף לשאר פוסקים? על כך נשתדל לבאר במאמר שלפנינו, ובעזרה ש"ת שלא נכשל בדבר הלכה.

תחילה יש לדעת, שאין למדין הלכה מפי מעשה ולא מתווית בחנות המזון, כדי לברר את ההלכה יש להעמיק בסוגיית הגמרא, ומשמך בדרכי הפוסקים גדולי הדורות עד להכרעת ההלכה בסייעתא מלעילא.

סוגייתנו עוסקת בכמות המים שמוסיפים ליין, ומבואר שייך טוב, רגילים לערבו עם מים כפול שלש מהיין, באופן שרבע מהתערובת יין ושלוש רבעים מים, והנותן מים על שמרים של יין כדי שיקבלו טעם של יין - צריך שהיין יהיה לכל הפחות רבע מהמים. בפחות מכך אין על המים דין יין וברכתם שהכל, אך לא נתבאר עד כמה ניתן להוסיף מים ביין גמור, שהוא עדיף מנתינת מים על שמרים. הנה הבית יוסף ס"ד ד"ר סעיף ה', כתב דשמרי יין שנתן בהם מים, לא מברכים הגפן רק כשנתן שלש מידות מים ומצא

ארבע, כלומר שכמות היין היא רבע מהתערובת, אבל בפחות מזה ברכתו שהכל, וכתב עוד בשם רבינו יונה שזה בזמן חז"ל שהיו היינות חזקים אבל היינות שלנו חלשים ואפילו כשרבע כמות יין זה לא מספיק לברך עליו הגפן.

אח"כ כתב מיד, שהאגור כתב בשם מהר"ל בד"ן מזיגת יין לברכת הגפן, שצריך שיהא ששית יין כנגד המים, ואז אם רגילים לשתותו כך מברכים עליו הגפן, אבל פחות מששית - לא מברכים, ולא הזכיר שיש מחלוקת וסתירה ביניהם. עולה מדבריו חילוק ברור בין שמרי יין, שמדין הגמרא צריך רבע כמות יין וביינות שלנו גם זה לא מספיק, אבל ביין גמור, כשמערב בו מים מותר עד ששית שזה 17% מהתערובת.

בשולחן ערוך כתב מרן (ס"י ר"ד ס"ה) דין שמרי יין שצריך רבע

מעשה בש"ץ אחד שספר העומר בקול, וטעה ואמר המספר של אתמול, וכמה מהציבור צעקו את המספר הנכון, האם הם יכולים עדיין לספור עם ברכה?

האם נשים חייבות בספירת העומר בברכה, ומה לגבי ברכת 'שהחיינו' וכיצד ינהג נער החוגג בר מצווה בימי ספירת העומר • לקט הלכתי מאת הרב יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

ש"ץ ששכח

שאלה: ש"ץ שאינו יכול לברך מחמת ששכח יום אחד ומתבייש לבקש מאחר לברך האם יכול לבקש מאחד מהציבור החייב בברכה שלא יברך והש"ץ יכוון להוציא?

תשובה: אינו יכול לעשות כן, דשמה הוא נחשב לאו בר חיובא, ביום שאינו יכול לספור לעצמו, וממילא אינו יכול להוציא את האחר (שערי תשובה, "סו"ס תפ"ט בשם פר"ח, ועי' "אבי עזרי" הל' ברכות). הכנה משבת לחול

שאלה: כל בוקר אני מניח "כרטיס ספירת העומר" על המיטה בכדי להזכיר לי בלילה לפני שאני הולך לישון שצריך לספור. האם מותר לעשות כן בשבת בבוקר, או שמא זה נחשב הכנה לצורך מוצאי שבת? תשובה: מכיון שזה רק טרחא בעלמא לצורך מצוה, מותר לעשות כן אפילו לצורך מחר (הגרי"ש אלישיב זצ"ל, הגר"נ קרליץ שליט"א). ויש להוסיף שלא דמי להא דכתב הרמ"א (או"ח סו"ס תרס"ז), שאסור להכין ביו"ט א' לצורך הלילה, אף שהוא לצורך מצוה, דשאני התם שיכול לעשות גם בלילה, משא"כ בזה שיבוא לחשב שיתבטל המצוה לגמרי ועוד שהתם איכא טרחא יתירה.

ספר וחזר בו תוכ"ד

• מי שספר, וחשב שטעה ומיד תוכ"ד חזר וספר מספר אחר, ושוב נודע לו שהספירה הראשונה היתה נכונה, יצא ידי חובתו, משום דתוכ"ד זה רק כדי לתקן דבריו ולא לקלקל (וכמו שמשמע במשנ"ב ס' מ"ו ס"ק כ', הגר"ש אויערבך זצ"ל, והגר"ש אלישיב זצ"ל, ועי' "דעת תורה" סי' קי"ד בהג"ה שדן בזה ומביא דברי הרמב"ן שמפ' שזה גופא ספיקת הגמ' ברכות י"ב). ועוד, מכיון שהתגלה לו שחזר בו בטעות, נמצא שהתבטל חזרתו ונשארה הספירה הראשונה (הגר"ש אויערבך זצ"ל)

ועדיין יש להסתפק היכא ששאלו כמה הספירה היום, ואמר "היום הוא חמישה ימים", ומיד נזכר שעדיין לא ספר, והוסיף "ועוד עשרים יום", האם כיון שאמר מספר חמישה כבר יצא, או שמא כיון שתוכ"ד הוסיף עוד עשרים התבטלה הספירה הראשונה, דכאילו אמר עשרים וחמישה יום, והדעת יותר נוטה שכבר יצא מיד ולא יכול לבטלו (הגרא"ל שטיינמן שליט"א, והגר"נ קרליץ שליט"א).

נשים במצות ספירת העומר

• נשים פטורות מספירת העומר, כיון שהוא מ"ע שהזמן גרמא. וכתב המשנ"ב (סי' תפ"ט ס"ק ג') שאפילו לפי מנהג האשכנזים נשים רשאיות לברך על מ"ע שהזמן גרמא, בכל זאת על ספירת העומר לא יברכו, כיון שהן בודאי יטעו יום אחד וישכחו מלברך. אולם אשה שמדקדקת במעשיה, ויודעת בעצמה שלא תשכח, יכולה לברך על ספירת העומר, ומן הראוי שתעשה סימנים בביתה לזכור לספור בכל לילה ("ארחות רבינו" ח"ב עמ' צ"ד, וספר "הל' חג בחג" בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל), ואמר לי אאמור"ר זצ"ל שכן נהגו במדינות אשכנז.

דיני אבלות הנהגים בימי הספירה

תספורת

• אין לגלח בין שערות הראש ובין שערות הזקן בימים אלו. בין אנשים ובין נשים. ואפילו קטנים שלא הגיעו לחינוך. אבל לצורך, כגון שיש פצעים או כינים מותר (הגרי"ש אלישיב זצ"ל). וכן אין לעשות "חלאקה" בימים אלו (הגר"נ קרליץ שליט"א).

תספורת לצורך ברית

• מותר להסתפר בימי הספירה לצורך ברית מילה, אמנם רק לאבי הבר, הסנדק והמוהל אבל לא הקוטר. ויכולים להסתפר יום לפני הברית אחר הצהרים. ואם חל הברית בשבת יכולים להסתפר ביום שישי מהבוקר (רמ"א ס' תצ"ג ס"א ומשנ"ב שם).

לצורך בר-מצווה או אירוסין

• אין להסתפר לצורך בר מצוה גם לא הנער הנכנס למצוות. וכן החתן והכלה לצורך פגישות או לצורך אירוסין אינם מותרים בתספורת (הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

לצורך שבת אויפרוק או שבע ברכות

• חתן העולה לתורה שבת לפני ל"ג בעומר אינו רשאי להסתפר לכבוד שבת, אלא יסתפר ביום ל"ג בעומר לפני הנישואין ולא דמי למש"כ ב"שערי תשובה" שם בשם ה"דגול מרבבה" להתיר לכבוד שבת שלפני החתונה שאז עשו מזה שמחה גדולה משא"כ בזמנינו (הגרי"ש אלישיב זצ"ל)

המשך החתונה בלילה

• התחיל חתונה ביום ל"ג בעומר, מותר להמשיך החתונה עם התזמורת גם בלילה.

השתתפות בחתונת חברו

• מי שעושה חתונה תוך ימי הספירה שלא כדין, אסור לאחרים להשתתף בזה (שו"ע ס' תצ"ג סעיף א'), אבל אם עושה חתונה בזמן שלפי מנהגו מותר, אז יכולים גם אלו הנוהגים להמשיך את מנהגי אבלות הספירה לאחר ל"ג בעומר להשתתף בה. (שו"ת "אגרות משה" והגר"נ קרליץ שליט"א). תזמורת וניגונים אין לעשות ריקודים ומחולות בימים אלו (משנ"ב ס"ק ג'), וכן נהגו לא לשמוע שירים מטייפ, אפילו שירים בפה ללא תזמורת (הגרי"ש אלישיב זצ"ל ובעל "שבט הלוי" שליט"א).

(מים חיים)

תיקון טעות

בניגוד למה שפורסם בטעות בגיליון פסח,
במדור "כשרות המאכלים". יש לציין כי טיפות
נורופן לילדים אינן כשרות לפסח.

מדוע כתב הרמב"ם את הלכות ספירת העומר בהלכות תמידין ומוספין?

דין ספירת העומר בזמן הזה
לדעות שספירת העומר בזמן הזה היא מדרבנן, האם די בספירת הימים בלא שבועות?
האם חיוב ספירת העומר תלוי בהבאת העומר?

מדוע היה רש"י סופר בלא ברכה מבעוד יום, וחוזר וסופר בערב בברכה?

ברכת ספירת העומר
האם דין הברכה על ספירת העומר שונה משאר ברכת המצוות?
האם שייך קיום מדאורייתא בברכת המצוות דרבנן?

האם הברכה על ספירת העומר, היא חלק מנוסח הספירה?

דעת הראב"ה בגדר ברכת ספירת העומר
האם בכל מצוה דאורייתא, ברכת המצוה היא גם מדאורייתא?
מדוע לדעת הראב"ה יש לחזור ולברך על ספירת העומר הנספרת מספק?

כל התשובות לשאלות בספר
מועד לדוד
על מועדי השנה

להזמנות דרשו: 02-5609000

פותרים את זמן וסט משנה

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף
מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של
ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה

להלן מגוון אפשרויות התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 594 ש"ח מסלול מס 5	מתנה בשווי 533 ש"ח מסלול מס 4	מתנה בשווי 514 ש"ח מסלול מס 3	מתנה בשווי 508 ש"ח מסלול מס 2	מתנה בשווי 320 ש"ח מסלול מס 1
בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 450 ש"ח	בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 414 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו' גביע יוקרתי מְכַסֵּף	סט 'משנה ברורה' מהודר 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'	סט 'משנה ברורה' מהודר ספר 'הפנץ חיים'	סט 'משנה ברורה' מהודר ספר 'הפנץ חיים'	סט 'משנה ברורה' מהודר בהוצאת 'דרשו'
כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף	הספר החדש 'מועד לדוד'	'דרש דוד מועדים' 2 כרכים	הספר החדש 'מועד לדוד'	
סכין לחלות מְכַסֵּף	כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף	סכין לחלות מְכַסֵּף	סכין לחלות מְכַסֵּף	
5 כרטיסים להגרלה הגדולה ש"ח 50.000	2 כרטיסים להגרלה הגדולה ש"ח 50.000	2 כרטיסים להגרלה הגדולה ש"ח 50.000	2 כרטיסים להגרלה הגדולה ש"ח 50.000	כרטיס להגרלה הגדולה ש"ח 50.000
מתנה בשווי 594 ש"ח	מתנה בשווי 533 ש"ח	מתנה בשווי 514 ש"ח	מתנה בשווי 508 ש"ח	מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

קיץ עם ש"ס ברורה מתנה

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידיית במתנות יקרות ערך:
1.340 ש"ח. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה.
וגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

מקובל

מתנה בשווי 1,340 ש"ח
13 מסלול מס

בתרומה ע"ס 42 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 840 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'הפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מִקְסָף בשילוב עץ (אוהים חרד)
- 12 כרטיסים** להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.340 ש"ח

מתנה בשווי 1,280 ש"ח
12 מסלול מס

בתרומה ע"ס 40 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 800 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'הפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מִקְסָף בשילוב עץ (מכת מסורת - תורפים)
- 12 כרטיסים** להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.280 ש"ח

מתנה בשווי 999 ש"ח
11 מסלול מס

בתרומה ע"ס 36 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 720 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'ש"ס וילנא' 20 כרכים מ'ניס, כ' רנה
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- כף הגשה לעוגה מִקְסָף
- 9 כרטיסים** להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 999 ש"ח

מתנה בשווי 1,052 ש"ח
7 מסלול מס

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'הפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- גביע יוקרתי מִקְסָף
- כף הגשה לעוגה מִקְסָף
- סכין לחלות מִקְסָף
- 7 כרטיסים** להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
6 מסלול מס

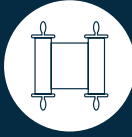
בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
 סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- גביע יוקרתי מִקְסָף
- 4 כרטיסים** להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

מי שאמר בפתיחת ברכה: "ברוך אתה ה' מלך העולם" - האם יצא ידי חובתו? האם מותר לבטא שם ה' המופיע בגמרא? האם מותר לענות 'אמן' על ברכה ששומעים באמצעות רמקול?

שומע כעונה'

- היוצא ידי חובת ברכה מדין 'שומע כעונה', צריך לתת את דעתו על שמיעת הברכה; אך אם אוזניו שומעות את הברכה ודעתו מוסחת - יש מהפוסקים שצייד שלא יצא.
- בברכת הנהנין, לכתחילה אין אדם רשאי להוציא את חברו אלא במצב של 'קביעות' שבו הם מחוברים ומצורפים יחד. בברכה ראשונה - בפת ויין, צריך ששניהם יִשְׁבו סביב שולחן אחד, אך עמידה אינה נחשבת למצב של קביעות. וביתר המאכלים והמשקאות, ברכת הריח וברכת השבח - נחלקו השולחן ערוך והרמ"א אם תתכן בהן 'קביעות' על ידי ישיבה בצוותא.
- בברכת המצוות יוצא השומע ידי חובתו אף כשהמברך אינו מקיים בעצמו את המצוה, אך בברכת הנהנין - מי שאינו נהנה בעצמו אינו רשאי לברך עבור חברו; ואם עבר וברך, ברכתו לבטלה.
- על כל ברכה שאדם שומע, חייב לענות 'אמן'; ואם יוצא ידי חובתו בברכה זו מדין 'שומע כעונה', חובתו בעניית אמן גדולה יותר, כדי להראות בכך שניאות לברכה וחפץ לצאת בה ידי חובה.
- לקיום דין 'שומע כעונה', נדרשת כוונה לצאת ידי חובה, ולהוציא ידי חובה. ואם קבעו מראש שהאחד יוציא את חברו ידי חובה בברכה - יצא השומע אף לא התכוונו לכך בשעת הברכה עצמה.

הזכרת 'שם ומלכות' בברכה

- בכל ברכה מזכירים 'שם ומלכות' בפתיחתה: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם"; מלבד בקבוצת ברכות המסודרות בזו אחר זו ושייכות זו לזו, שישנה פתיחה בשם ומלכות רק לברכה הראשונה.
- מי שהחסיר בפתיחת ברכה את שם ה', או 'אלקינו', יצא ידי חובתו, אך אם החסיר את שני השמות לא יצא ידי חובה. ומי שהחסיר את הזכרת המלכות - גם כן לא יצא ידי חובה.
- ברכה לבטלה - יש אומרים שאסורה מן התורה, באיסור "לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא". ויש אומרים שכיון שמזכיר את השם בדרך שבח והודאה, אין האיסור אלא מדרבנן.
- שם ה' המופיע בפסוק המצוטט בגמרא ובמדרשים, מותר לבטאו. ויש אומרים כשמצוטט פסוק שלם ראוי לומר 'ה'שם', ולא לבטא את שם ה', וכל שכן כאשר מצוטט רק חלק מפסוק.

עניית 'אמן'

- (ברוב הברכות) אין ראוי לאדם לענות 'אמן' אחר ברכת עצמו; ובברכת המצוות והנהנין, אסור לענות, משום 'הפסק'. והמסיים ברכה בשעה שחבירו מסיים - יענה אמן רק אם מדובר בברכה שונה.
- חובת עניית 'אמן' היא אף כשלא שמע את הברכה כלל, ובתנאי שידע על איזו ברכה הוא עונה, אך אם אינו יודע, לא יענה. ויש שנראה מדבריהם שאם לא שמע את הזכרת שם ה', אינו חייב לענות.
- יש שכתב שכאשר המברך והעונה 'אמן' אינם במקום אחד, אין השומע רשאי לענות אלא כששומע את הברכה. ושמיעה באמצעות רמקול - יש אומרים שהיא כשמיעת קול המברך; ויש שחולק על כך.
- השומע ברכה מפי יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, או מפי גוי, לא יענה 'אמן' אלא כאשר שומע את הברכה מתחילתה ועד סופה, כך שמוודא שנאמרה כראוי.
- ילד שהגיע לגיל 'חינוך', עונים 'אמן' על ברכותיו. וגיל חינוך לענין זה הוא הזמן שבו הילד יודע למי מברכים; ויש שציינו כי בדרך כלל זמן זה הוא בגיל שש או שבע, בהתאם לרמת הילד.

העלון מופץ לזכיו הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

באיזה אופן אסורה צביעת מאכל או משקה בשבת?

והאם מותר לטבול פרוסת חלה בסלט הזורת?

הרב משה גרין

המים, כיון שזו אינה דרך צביעה. וטבילת פת וכדומה במקביל הצובע אותם תוך כדי אכילה – וכגון שטובל פרוסת חלה בסלט חזרת וסלק (חריין), והחלה נצבעת בצבע הסלק – מותרת לכל הדעות. ומאידך, כאשר המאכל או המשקה אינם עומדים לאכילה ולשתייה – וכגון שמכניס במים שבאסלה חומר צבעוני במטרה לצבועם – אסור הדבר לכל הדעות. [שו"ע שכ, יט-כ, פמ"ג א"א כה, ומשנ"ב נו; שעה"צ שיח, סה]

אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הצובע'. וכתבו ראשונים שאין איסור צביעה במאכל או במשקה. ויש שהחמירו בדבר. ולהלכה – כאשר עיקר הכוונה לצביעה, כגון הוספת יין אדום ליין לבן על מנת לצבועו באדום, ראוי לכתחילה להמנע מכך. וכאשר אין עיקר הכוונה לצביעה, כגון הוספת תמצית תה למים – מותרת הצביעה לכתחילה; אך יש שמחמירים אף באופן זה, ולכן רצוי להניח תחילה את התמצית בכוס ולערות עליה את

למעלה מאלף תלמידי חכמים השתתפו השבוע במבחן התקופתי של 'קנין הלכה' מבית 'דרשו'

מאות אברכים ערכו את המבחן האחרון במסלול ב' של מחזור הלימוד הראשון, ורבים עוד יותר סיימו את מסלול א' של המחזור השני – המצטיינים מביניהם ימשיכו למסלול ב'.

יעקב א. לוסטיגמן

מקוואות, ריבית, עירובין, סת"ם ועוד. המבחן הנוכחי היה המבחן האחרון עבור מאות האברכים הלימודים במסגרת מסלול ב', שנכנסו לתוכנית לפני 11 שנים ועמדו בהצלחה מרובה בכור המבחן. רבים עוד יותר ערכו את המבחן האחרון במסגרת מסלול א' למי שהצטרפו לתוכנית לפני כחמש וחצי שנים, ואלו מביניהם שמסיימים את מסלול הלימוד בהצלחה מרובה, יוכלו להמשיך במסלול ב' לחמש וחצי השנים הקרובות בעז"ה. במקביל מתחילים אלפי אברכים לעסוק בלימוד הלכות שבת, לקראת המבחן הראשון שיתקיים במחזור השלישי של 'קנין הלכה', בשלהי חודש תשרי הבעל"ט. זאת, לאחר שבחודשים האחרונים נרשמו אלפים רבים להצטרפות לתוכנית. ב'דרשו' מבקשים להדגיש כי ההרשמה לתוכנית 'קנין הלכה' נסגרה זה מכבר, וכי לא יתקבלו נבחנים נוספים במסגרת מחזור הלימוד השלישי. עם זאת, אברכים המעוניינים להצטרף לתוכנית מבלי לזכות במלגה, יכולים לעשות זאת, וב'דרשו' ישמחו לאפשר להם לערוך בחינות במוקדי הבחינה של הארגון, לספק להם את חוברות ה'מראי מקומות' החודשיות ללא תשלום, ולהעניק להם ציונים למבחנים.

זה היום נגילה ונשמחה בו: למעלה מאלף אברכים תלמיד חכמים ערכו השבוע את המבחן התקופתי בתוכנית 'קנין הלכה', בו השיבו על עשרות שאלות בסימנים שעליהם שקדו בששת החודשים האחרונים, ושעליהם חזרו שוב ושוב למען יישארו בזכרונם ימים רבים. תוכנית 'קנין הלכה' שיצאה לדרך לפני 11 שנים, מספקת לאברכים תלמידי חכמים הזדמנות יוצאת דופן ללמוד בעיון וביסודיות את רוב הסימנים העיקריים בטור ובשו"ע בחלקים 'אורח חיים' ו'יורה דעה'. התוכנית הוקמה על פי הדרכתם והכוונתם הפרטנית של מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, ואתו עמו מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, ו'בלחט'א. על מופקד הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א, תלמידו המובהק של מרן בעל 'שבט הלוי' זיע"א שאף הורה לראשי 'דרשו' לפנות אליו ולקבל את הדרכתו לגבי אופן הפעילות של התוכנית. במסגרת 'קנין הלכה' קיימים שני מסלולי לימוד, שהראשון מביניהם כולל את לימוד הלכות שבת, נדה, בשר בחלב, תערובות, מליחה, פסח ושביעית, ובמסלול השני שמועד למי שכבר סיימו בהצלחה מרובה את המסלול הראשון, לומדים בין היתר את הלכות

מאות אברכים בני עליה נבחנו השבוע 1,710 דפי גמרא במסגרת תוכנית 'קנין ש"ס'

שד"ך
062-7181253

המבחן שהתקיים הוא התשיעי בסדרת מבחני 'קנין ש"ס' מבית 'דרשו', במסגרת המחזור הי"ג של 'הדף היומי' – בבלי • עשרות רבות מבין הנבחנים ערכו בחינות הכוללות גם את פירוש התוס', לאחר שנבחנו על הש"ס כולו במחזור הלימוד הקודם.

יעקב א. לוסטיגמן

כ-800 משתתפי תוכנית 'קנין ש"ס' של 'דרשו', השתתפו השבוע במבחן התשיעי של המחזור השני במסגרת תוכנית הלימוד 'קנין ש"ס' מבית 'דרשו'.

המשתתפים במבחן נדרשו להשיב תשובות מלאות על 90 שאלות שהוכנו במיוחד לשם כך על ידי צוות של תלמידי חכמים הבקיאים במסכתות השונות של הש"ס.

תוכנית 'קנין ש"ס' יצאה לדרך בתחילת המחזור הי"ב של 'הדף היומי', מתוך מטרה להעמיד גדודים של 'ש"ס אידן' – יהודים הבקיאים בש"ס כולו, ואכן מאות אברכים בני עליה סיימו בהצלחה להיבחן על הש"ס כולו, עם סיום המחזור הי"ב של הדף היומי – בבלי.

במסגרת התוכנית נדרשים המשתתפים בה להשתתף במבחנים החודשיים של תוכנית 'קנין תורה' על הדף היומי בבלי במאות מוקדי הבחינה של 'דרשו' הפרושים בכל רחבי הארץ והעולם, ואחת לארבעה חודשים הם משתתפים במבחן המסכם הנערך בכל פעם על 120 דפי גמרא.

אחת לחצי שנה מתרכזים נבחני 'קנין ש"ס' לארבעה מוקדי בחינה ברחבי הארץ, ובמשך שעות ארוכות הם משיבים על 90 שאלות, כשבכל פעם המבחן מתקיים על כל דפי הגמרא שנלמדו

מאז תחילת המחזור הנוכחי, המחזור הי"ג של הדף היומי בבלי, ועד הדפים הנלמדים בתקופה בה מתקיים המבחן.

במבחן השמיני של המחזור השני, שהתקיים בסוף חודש תשרי, נבחנו המשתתפים על חצי מהש"ס, ובמבחן הנוכחי, נבחנו על 1,710 דפי גמרא במסכתות: ברכות, שבת, עירובין, פסחים, שקלים, ראש השנה, יומא, סוכה, ביצה, תענית, מגילה, מועד קטן, חגיגה, יבמות, כתובות, נדרים, נזיר, סוטה, גיטין, קידושין, בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא.

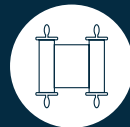
בנוסף לכ-800 הנבחנים, הגיעו למוקדי הבחינה גם עשרות אברכים המשתתפים ב'מסלול ב' של התוכנית, מסלול בו משתתפים נבחנים שכבר נבחנו על הש"ס כולו במחזור הלימוד הקודם וקיבלו ציונים גבוהים במיוחד. תלמידי חכמים בני עליה אלו נדרשים להיבחן הפעם על כל דפי הש"ס שנלמדו מאז תחילת המחזור הנוכחי ועד ימים אלו,

כשבנוסף ללימוד גמרא עם פירש"י, הם נבחנים גם על פי התוס'. תוכנית 'קנין ש"ס' זכתה להערכתם העמוקה של מרנן ורבנן גדולי ישראל מכל החוגים והעדות, אשר הפליגו בשבחם של האברכים הממיתים עצמן באוהלה של תורה, וחוזרים עשרות פעמים על הש"ס כולו כדי שיוכלו לעמוד בכור המבחן ולדעת את הש"ס כולו.

- מדוע נבחרה טומאת יולדת לפתוח בה את דיני הטומאה?
- מדוע לא נכתבו כל דיני המילה בפרשה אחת?
- מדוע לא נענש אהרן הכהן על שדיבר במשה, כפי שנענשה מרים?
- איך ימנע אדם את הפורענות מלבוא עליו?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

הבל על כל יום!

הצטרף לתוכנית הלימוד על 'הדף היומי' ו'הדף היומי בהלכה'
חייג עכשיו: 02-560-9000

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות ככל נושא: info@dirshu.com